બૃહત્સંગ્રહણિ યંત્રોદ્ધાર

(શ્રી બૃહત્સંગ્રહણિને અંગે કરવામાં આવેલ અનેક યંત્રોનો સંગ્રહ)

પ્રકાશક

શ્રી જિનશાસન આરાધના ટ્રસ્ટ

॥ નમો નમઃ શ્રી ગુરુપ્રેમસૂરયે ॥

બૃહત્સંગ્રહણિ યંત્રોદ્ધાર

(શ્રી બૃહત્સંગ્રહણિને અંગે કરવામાં આવેલ અનેક યંત્રોનો સંગ્રહ)

ઉદ્ધારક

ગુરુણીજી લાભશ્રીજીના પ્રેરણાથી તૈયાર કરનાર

શાસ્ત્રી જેઠાલાલ હરિભાઇ

પ્રકાશન પ્રેરક-માર્ગદર્શક

પ. પૂ. પ્રાચીનશ્રુતોદ્ધારક-વૈરાગ્યદેશનાદક્ષ આચાર્યદેવ

શ્રીમદ્ વિજય હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ્રકાશક

શ્રી જિનશાસન આરાધના ટ્રસ્ટ

વિ.સં. ૨૦૬૯ ઈ.સ. ૨૦૧૩

પ્રકાશકીય

'શ્રી બૃહત્સંગ્રહણીને અંગે કરવામાં આવેલા અનેક યંત્રોનો સંગ્રહ' એ નામે આજથી ૬૮ વર્ષ પૂર્વે છપાયેલ પુસ્તકને 'બૃહત્સંગ્રહણી યંત્રોદ્ધાર' એ નામે પુનઃ પ્રકાશિત કરતા ટ્રસ્ટ અત્યંત આનંદની લાગણી અનુભવે છે. ગુરુણીશ્રી લાભશ્રીજીની પ્રેરણાથી શાસ્ત્રીશ્રી જેઠાભાઈ હરિભાઈએ અત્યંત પરિશ્રમ લઈને આ યંત્રો તૈયાર કર્યા છે. તથા ભાવનગરના પ્રબુદ્ધ સુશ્રાવકશ્રી કુંવરજી આણંદજી એ સુધારાવધારા સાથે છપાવી પ્રસિદ્ધ કરી હતી.

પુનઃપ્રકાશનના આ પુણ્ય પ્રસંગે પૂર્વ સંપાદક–પ્રકાશક – જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા આદિ સૌનું કૃતજ્ઞભાવે સ્મરણ કરીએ છીએ. પ્રસ્તુત ગ્રંથ સંબંધી વિશેષ વિગત 'નિવેદન' માંથી જાણી લેવા ભલામણ કરીએ છીએ.

પૂર્વના મહાપુરુષોએ અતિપરિશ્રમ કરીને સૌના હિત અને કલ્યાણ માટે તૈયાર કરેલા આ ગ્રંથો એ આપણો સાચો અધ્યાત્મિક વારસો છે. તેનું સંરક્ષણ અને જતન કરવું એ આપણી નૈતિક ફરજ છે. આ પ્રકારની પૂજ્યપાદ્ પ્રાચીન શ્રુતોદ્ધારક આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય **હેમચંદ્રસૂરી**શ્વરજીની પાવન પ્રેરણા અને માર્ગદર્શનથી ટ્રસ્ટ આ રીતે પ્રાચીન શ્રુત ગ્રંથોના પુનઃપ્રકાશન આદિનું કાર્ય છેલ્લા ૩૫ વરસથી યશસ્વીપણે કરી રહ્યું છે. જિનશાસનની આ સેવામાં નિમિત્ત બનવા મળે એ અમારું સૌભાગ્ય છે. એ જ,

લી.
જિનશાસન આરાધના ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીઓ
૧. શ્રી ચંદ્રકુમાર બી. જરીવાલા
૨. શ્રી લલિતભાઈ કોઠારી
૩. શ્રી વિનયચંદ કોઠારી
૪. શ્રી પુંડરીકભાઈ એ. શાહ

શ્રુતભક્તિ સહયોગી
પ્રસ્તુત પ્રકાશનના સંપૂર્ણ લાભાર્થી.

શ્રી બાબુભાઈ સી. જરીવાલા ટ્રસ્ટ

શ્રી શ્રેયસ્કર આદિનાથ જૈન સંઘ, નિઝામપુરા, વડોદરા.

सुकृत अनुमोदना

जिनशासन सुकृत मुख्य आधारस्तंभ

(१) श्री नयनबाळा बाबुभाई जरीवाला परिवार ह. लीनाबेन चंद्रकुमारभाई जरीवाला - मुंबई
(२) श्री मूळीबेन अंबालाल शाह परिवार ह. रमाबेन पुंडरीकभाई शाह, खंभात - मुंबई
(३) श्री नयनबाळा बाबुभाई जरीवाला परिवार ह. शोभनाबेन मनीशभाई जरीवाला - मुंबई
(४) श्री सायरकंवर यादवसिंहजी कोठारी परिवार ह. मीनाबेन विनयचन्द कोठारी, जोधपुर - मुंबई
(५) श्री हसमुखभाई केसरीचंद चूडगर - इन्टास, अमदावाद
(६) शेठश्री कांतिलाल लल्लुभाई झवेरी परिवार

जिनशासन सुकृत आधारस्तंभ

(१) श्री कमळाबेन कांतिलाल शाह परिवार ह. बीनाबेन कीर्तिभाई शाह (घाटकोपर-संघाणी)
(२) श्री जागृतिबेन कौशिकभाई बावीसी, डालीनी जयकुमार महेता, म्हेंक
(प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय हेमचंद्रसूरीश्वरजी महाराजा)

श्रुतोद्धार मुख्य आधारस्तंभ

(१) श्री माटुंगा श्वेताम्बर मूर्तिपूजक तपागच्छ संघ - मुंबई
(२) श्री अठवालाईन्स श्वेतांबर मूर्तिपूजक जैन संघ अने
श्री फूलचंद कल्याणचंद झवेरी ट्रस्ट, सुरत.
(३) श्री गोवालिया टेन्क जैन संघ - मुंबई
(४) श्री नवजीवन श्वेताम्बर मूर्तिपूजक जैन संघ - मुंबई
(५) श्री यशोविजय जैन संस्कृत पाठशाला तथा
श्री जैन श्रेयस्कर मंडल, महेसाणा
(६) श्री दादर जैन पौषधशाला ट्रस्ट संचालित
ॐ श्री दादर आराधना भवन जैन श्वे. मू. तपा. संघ
(७) श्री मुलुन्ड श्वे. मू. जैन संघ, मुंबई
(प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय हेमचंद्रसूरीश्वरजी महाराजा)
(८) श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ श्वे. मू. तपा. जैन संघ, घाटकोपर (ई), मुंबई
(प्रेरक : प.पू. गच्छाधिपति आ.श्रीमद्विजय जयघोषसूरीश्वरजी महाराजा)
(९) श्री सहसावन कल्याणक भूमि तीर्थोद्धार समिति, जूनागढ (पू.पं. चंद्रशेखर वि. म.ना शिष्य पू. मुनिश्री धर्मरक्षित वि. तथा पू. मुनिश्री हेमवल्लभ वि.नी पंन्यास पदवी निमित्ते.)
(१०) श्री जवाहरनगर श्वे. मू. जैन संघ, गोरेगाव, मुंबई. (प्रेरक : प्रेम - भुवनभानुसुरि समुदायना राजप्रभावक प.पू.आ.श्री रत्नसुंदरसूरीश्वरजी महाराजा)

श्रुतोद्धार आधारस्तंभ

(१) श्री के.पी.संघवी चेरिटेबल ट्रस्ट – संचालित श्री पावापुरी तीर्थ जीवमैत्री धाम (प्रेरक: प.पू.आ.श्रीमद्विजय कल्याणबोधिसूरि म.सा.)

(२) श्री हेमचंद्राचार्य जैन ज्ञान मंदिर, पाटण

(३) श्री मनफरा श्वेताम्बर मूर्तिपूजक जैन संघ – मनफरा (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय कलाप्रभसूरीश्वरजी महाराजा)

(४) श्री नडियाद श्वेताम्बर मूर्तिपूजक जैन संघ – नडियाद (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय हेमचंद्रसूरीश्वरजी महाराजा)

(५) श्री बाबुभाई सी. जरीवाला चेरिटेबल ट्रस्ट, ह. श्री आदिनाथ जैन संघ, वडोदरा (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय हेमचंद्रसूरीश्वरजी महाराजा)

(६) श्री जैन श्वेताम्बर मूर्तिपूजक संघ, सायन (शिव) मुंबई

(७) श्री रिद्धि-सिद्धि वर्धमान हाईट्स श्वे. मू. जैन संघ, भायखला, मुंबई (प्रेरक : प.पू. मुनिश्री जिनप्रेमवि.म.सा.)

(८) श्री आदिनाथ सोसायटी जैन टेम्पल ट्रस्ट, पूना (प्रेरक : प.पू.पं. अपराजित वि. गणिवर्य)

(९) श्री मुलुन्ड श्वे. मू. तपागच्छ समाज, मुंबई (प्रेरक : प.पू.पं. हिरण्यबोधि वि.म.सा., प. पू. मुनिश्री हेमदर्शन वि.म.सा.)

(१०) श्री विक्रोली संभवनाथ जैन श्वे.मू.संघ, विक्रोली (ई.), मुंबई (प्रेरक : प.पू.मुनि यशकल्याण वि.म., प.पू.मुनि तीर्थप्रेम वि.म.)

(११) श्री विश्वनंदीकर जैन संघ, भगवान नगरनो टेकरो, अमदावाद (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय जगच्चंद्रसूरीश्वरजी म.सा.)

(१२) श्री आदीश्वरजी महाराज मंदिर ट्रस्ट, श्री दशा ओसवाल सिरोहीया साथ गोटीवाला धडा, पूना (प्रेरक : पू. मुनिश्री अभयरत्न वि.म.सा.)

(१३) श्री गोडी पार्श्वनाथजी टेम्पल ट्रस्ट, पूना (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय कल्याणबोधिसूरीश्वरजी म.सा.)

(१४) श्री कस्तूरधाम, पालीताणा, प.पू.आ. श्री हेमप्रभसूरीश्वरजी म.सा.नी आचार्यपदवी निमित्ते (प्रेरक : प.पू.पं. श्री वज्रसेन वि. गणिवर्य)

(१५) श्री शाहीबाग गीरधरनगर जैन श्वेताम्बर मूर्तिपूजक संघ, अमदावाद. (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय कल्याणबोधिसूरि म.सा.)

(१६) श्री कस्तुरधाम-पालीताणा (प्रेरक : प.पू.पं. श्री भद्रंकरविजयजी शिष्य आ. श्रीकुंदकुंदसूरिशिष्य-प.पू.पं. श्रीवज्रसेनविजयजी म. सा.)

(१७) श्री साबरमती श्वे.मू.जैन संघ, रामनगर, अमदावाद (प्रेरक : प.पू.आ. श्रीमद्विजय कल्याणबोधिसूरीश्वरजी म.सा.)

(१८) श्री गांधीनगर श्वे. मू. जैन संघ (प्रेरक : प.पू. मुनिश्री अभयरत्न वि.म., मुनिश्री रत्नबोधि वि.म., प.पू. मुनिश्री मुक्तिप्रेम वि.म.)

(१९) श्री भवानीपुर श्वे.मू.संघ, कलकत्ता

(२०) श्री कल्याणजी सौभागचंदजी जैन पेढी, पींडवाडा. (प्रेरक : प.पू.आ.श्री हेमचंद्रसूरीश्वरजी म., प.पू.आ.श्री कल्याणबोधिसूरि म.)

(२१) श्री महेसाणा उपनगर जैन संघ (प्रेरक : प.पू.आ. श्री हेमचंद्रसूरीश्वरजी म. सा.)

(२२) श्री पार्श्वनाथ श्वे. मू. जैन संघ, संघाणी, घाटकोपर, मुंबई. (प्रेरक : प.पू.आ.श्री हेमचंद्रसूरीश्वरजी म., प.पू.आ.श्री कल्याणबोधिसूरि म.)

• स्तुति •

कुंदिंदु–गोक्खीर–तुसार–वन्ना।
सरोजहत्था कमले निसन्ना।।
वाएसिरी पुत्थय–वग्ग–हत्था।
सुहाय सा अम्ह सया पसत्था।।

નિવેદન.

શ્રી બૃહત્સંઘયણિ સટીકના ભાષાંતર સાથે છપાવતાં તેની અંદર જરૂરી સ્થળે કેટલાએક યંત્રો આપેલા છે, છતાં ગુરુણીજી લાભશ્રીજીની ધારણા જેમ બને તેમ વધારે યંત્રો ખાસ જુદા છપાવવાની થવાથી તેમની પાસેની લખેલી પ્રતને આધારે તેમણે કેટલાક યંત્રો શાસ્ત્રી જેઠાલાલ પાસે તૈયાર કરાવ્યા. તે ઉપરથી આ યંત્ર સંગ્રહ ખાસ જુદો છપાવવામાં આવ્યો છે. આમાં એકંદર ૪૧ યંત્રો આવેલા છે, પરંતુ તેમાં કેટલાક યંત્રો તો એકથી વધારે પૃષ્ઠમાં સમાયેલા છે. ખાસ કરીને જંબૂદ્વીપના બે સૂર્યનું દરેક માંડલે અંતર (આયામ ને વિષ્કંભ), દરેક માંડલાની પરિધિ અને દરેક મંડળ બે સૂર્ય મળીને એક અહોરાત્રે (૩૦) મુહૂર્તે પૂર્ણ કરતા હોવાથી દરેક મંડળે મુહૂર્ત્તગતિ એકસો ને ચોરાશીએ મંડળ માટે બતાવનારૂં યંત્ર આ બુકના પૃષ્ઠ ૧૧ થી ૧૭ સુધીમાં મૂકેલ છે તે પ્રાયે અન્યત્ર લભ્ય થાય તેમ નથી. ચંદ્રને માટે પણ એ જ પ્રમાણે દરેક મંડળનો આયામ વિષ્કંભ (અંતર), પરિધિ ને મુહૂર્ત્તગતિ બતાવવામાં આવી છે; પરંતુ તેના મંડળ ૧૫ જ હોવાથી તેનો એકલા દશમા પૃષ્ઠમાં જ સમાવેશ થયેલો છે.

પ્રથમના ૨૭ યંત્રો ચારે ગતિના દેવો સંબંધી છે, પરંતુ તેમાં ત્રણ યંત્ર (૧૨-૧૩-૨૫) પ્રાસંગિક છે. ત્યારપછીના ૮ (૨૮થી ૩૫) યંત્રો નારકી સંબંધી છે, પરંતુ તેમાં ૩૧મા યંત્રે ચાર પૃષ્ઠ રોકયા છે. ત્યારપછીના છેલ્લા ૬ યંત્રો જુદા જુદા વિષયના છે, પરંતુ બહુ જ ઉપયોગી છે. ૨૪ દંડકે ૨૪ દ્વારનું યંત્ર, સિદ્ધાધિકાર અને ત્રણે લોકના શાશ્વત ચૈત્યો ને જિનબિંબોની સંખ્યાનું યંત્ર સમજૂતી સાથે આપેલ છે તે ખાસ ધ્યાન ખેંચે તેમ છે.

આ યંત્રના સંગ્રહની બુક બૃહત્સંઘયણિના ભાષાંતર સાથે પણ જોડવાનું ધાર્યું છે. જો કે આમાંના કેટલાક યંત્રો તે બુકમાં આપેલા છે પરંતુ આ સંગ્રહ ખાસ તૈયાર કરવામાં આવેલ હોવાથી વધારે ઉપયોગી છે. એને વધારે ઉપયોગી બનાવવા માટે મેં મારાથી બનતો પ્રયાસ કર્યો છે. તેમાં સ્ખલના રહી ગઇ હોય તો તે સૂચવવા માટે વિદ્વદ્વર્ગને વિનંતિ કરી આ ટૂંક નિવેદન સમાપ્ત કરૂં છું.

સં. ૧૯૯૧
ફાલ્ગુન શુદિ ૧

કુંવરજી આણંદજી
ભાવનગર.

યંત્રોની અનુક્રમણિકા.

યંત્રાંક.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧	ભવનપતિ, વ્યંતર અને વાણવ્યંતર દેવ તથા દેવીનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ.	૧
૨	જ્યોતિષી દેવ-દેવીનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ.	૧
૩	ભવનપતિની ૧૦ નિકાયનાં નામ, ઇંદ્રોનાં નામ તથા દક્ષિણોત્તર ભવનની સંખ્યા વિગેરેનું યંત્ર.	૨
૪	ભવનપત્યાદિકના ઇંદ્રોની અગ્રમહિષીઓની સંખ્યાનું યંત્ર ...	૩
૫	વ્યંતરની ૮ નિકાયના નામ, વ્યંતરેંદ્રોના નામ, ચિહ્ન, વર્ણ વિગેરેનું યંત્ર.	૩
૬	૭૯૦ થી ૯૦૦ સુધીના ૧૧૦ યોજનમાં જ્યોતિષી કેવી રીતે રહેલા છે તેનું યંત્ર.	૪
૭	જ્યોતિષીના વિમાનોનું પ્રમાણ.	૪
૮	સૌધર્મ-ઇશાનની દેવીનું જઘન્ય-ઉત્કૃષ્ટ આયુ.	૪
૯	વૈમાનિક દેવોનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ.	૫
૧૦	સ્વર્ગના દરેક પ્રતરે જુદું જુદું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય જાણવાનું યંત્ર. ...	૬
૧૧	મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં એક તારાથી બીજા તારાનું વ્યાઘાતે ને અવ્યાઘાતે આંતરૂં.	૭
૧૨	સમુદ્રોના જળ તથા મત્સ્યનું પ્રમાણ.	૭
૧૩	દ્વીપ-સમુદ્રોનાં નામ તથા પ્રમાણ.	૮
*	ચંદ્ર ને સૂર્યના માંડલા સંબંધી સમજુતી.	૮
૧૪	બે ચંદ્રનું સર્વથી અંદરના મંડળથી બહારના મંડળ સુધી દરેક મંડળે અંતર કેટલું હોય તે, દરેક મંડળની પરિધિ અને મુહૂર્તગતિ જાણવાનું યંત્ર.	૧૦
૧૫	સૂર્યના ૧૮૪ માંડલા સંબંધી વિષ્કંભ, પરિધિ અને મુહૂર્તગતિ જાણવાનું વિસ્તૃત યંત્ર.	૧૧
૧૬	અઢી દ્વીપ અને બે સમુદ્રના સૂર્ય-ચંદ્રાદિકની સંખ્યાનું યંત્ર ...	૧૮
૧૭	ઊર્ધ્વદેવલોકે વિમાનોના મુખ-ભૂમિ વિગેરેની સંખ્યાનું યંત્ર ... (તથા) દરેક દેવલોકે શ્રેણિગત વિમાનોની સંખ્યા લાવવા માટે કરણ.	૧૮
૧૮	આવલિકાપ્રવિષ્ટમાં વૃત્ત, ત્ર્યસ્ર, ચતુરસ્ર વિમાનોની સંખ્યાનું યંત્ર.	૧૯
૧૯	દેવલોકના દેવોના ચિહ્ન અને સામાનિક, આત્મરક્ષક દેવોની સંખ્યા વિગેરે.	૨૧
૨૦	૬ સંઘયણને આશ્રયીને ગતિનું યંત્ર.	૨૧

૨૧ દરેક દેવલોકના ત્રણે પ્રકારની આકૃતિના, પુષ્પાવકીર્ણ અને કુલ વિમાનોની સંખ્યા જાણુવાનું યંત્ર. ૨૨
૨૨ વૈમાનિક દેવોના શરીરનું પ્રમાણુ આયુષ્યના સાગરોપમ ઉપર હોવાથી ૧ થી ૩૩ સાગરોપમના આયુષ્યવાળા દેવોના શરીરપ્રમાણુનું યંત્ર ૨૩
૨૩ ચારે નિકાયના દેવોના ઉપપાતવિરહકાળ તથા ચ્યવનવિરહકાળનું યંત્ર ૨૩
૨૪ સૌધર્મ અને ઈશાન દેવલોકમાં અપરિગૃહીતા દેવીઓના વિમાનોની સંખ્યા, દેવીઓનું આયુષ્ય અને કયા વિમાનવાસી દેવોને કઇ દેવીઓ ભોગ્ય હોય? ૨૪
૨૫ અઢી દ્વીપમાં એક વખતે તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ કેટલા હોય? ૨૪
૨૬ દેવના આયુષ્યના પ્રતિસાગરોપમે ઉચ્છ્વાસ તથા આહારનું પરિમાણુ. ૨૫
૨૭ ભવનપત્યાદિ દરેક દેવોના ભવપ્રત્યયિક અવધિજ્ઞાનનું ક્ષેત્ર. ... ૨૬
૨૮ રત્નપ્રભા વિગેરેના નારકોની સ્થિતિ (આયુ) સંબંધી યંત્ર. ... ૨૭
૨૯ સાતે નરક પૃથ્વીના ગોત્ર, નામ, પ્રતર, નરકાવાસા, પૃથ્વીપિંડ, વલય અને અધોભાગે રહેલા ઘનોદધિના પ્રમાણુ વિગેરેનું યંત્ર. ... ૨૮
૩૦ દરેક પૃથ્વીએ દરેક પ્રતરે દિશા વિદિશામાં આવેલ આવલિકાપ્રવિષ્ટ નરકાવાસાની સંખ્યાનું યંત્ર. ૨૯
૩૧ સાતે નરકમાં દિશા-વિદિશામાં ત્રણે આકૃતિના દરેક પ્રતરે કેટલા કેટલા નરકાવાસા છે તેની સંખ્યા જાણુવાનું યંત્ર. ૩૦
૩૨ સાતે નરક પૃથ્વી સંબંધી મુખ, ભૂમિ, સમાસ વિગેરેનું યંત્ર ... ૩૪
૩૩ દરેક નરકનો પૃથ્વીપિંડ અને પ્રતરે પ્રતર વચ્ચે કેટલું અંતર છે તેનું યંત્ર. ૩૪
૩૪ સાતે નરકના પ્રતરે પ્રતરે નારકી જીવોના શરીરનું માન. ... ૩૫
૩૫ નારકીના જીવોને અવધિજ્ઞાનનું પ્રમાણુ તથા લબ્ધિપ્રાપ્તિનું યંત્ર. ૩૫
૩૬ ચોવીશ દંડકને વિષે ચોવીશ દ્વારનો વિસ્તાર બતાવનારૂં યંત્ર. ... ૩૬
૩૭ ત્રણે લોકના શાશ્વત ચૈત્યો અને જિનબિંબોનું યંત્ર. ... ૩૮
* દરેક સિદ્ધાયતનોમાં જિનબિંબોની સંખ્યા માટે સમજુતી. ... ૪૦
૩૮ સિદ્ધાધિકાર-સ્ત્રીવેદાદિકે એક સમયે ઉત્કૃષ્ટા કેટલા સિદ્ધે તે વિગેરે જાણુવાનું યંત્ર. ૪૧
૩૯ તિર્યંચગતિના પેટાભેદોનું ઉત્કૃષ્ટાયુ અને ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના. ... ૪૨
૪૦ કુલકોટિની સંખ્યા. ૪૩
૪૧ વિમાનના આયામ, વિષ્કંભ, પરિધિ વિગેરેનું પ્રમાણુ માપવા માટે કલ્પના કરેલી દેવોની ચાર પ્રકારની ગતિનું યંત્ર. ૪૪

શ્રી બૃહત્સંગ્રહણિ સટીકના ભાષાંતરને અંગે કરેલો
યંત્રોનો સંગ્રહ.

ભવનપતિ, વ્યંતર અને વાણવ્યંતર દેવ તથા દેવીનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ. (૧)

ભવનપતિનિકાય	ઉત્કૃષ્ટાયુ	જઘન્યાયુ		ઉત્કૃષ્ટાયુ	જઘન્યાયુ
દક્ષિણ શ્રેણિ ચમરેંદ્ર	એક સાગરોપમ	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	૩॥ પલ્યોપમ	દશ હજાર વર્ષ
ઉત્તર શ્રેણિ બલીંદ્ર	એક સાગરોપમ અધિક	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	૪॥ પલ્યોપમ	,,
દક્ષિણશ્રેણિ નવનિકાય	૧॥ પલ્યોપમ	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	૦॥ પલ્યોપમ	,,
ઉત્તરશ્રેણિ નવનિકાય	દેશોન બે પલ્યોપમ	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	દેશોન એક પલ્યોપમ	,,
વ્યંતર નિકાય ૮	એક પલ્યોપમ	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	અર્ધ પલ્યોપમ	,,
વાણવ્યંતર નિકાય ૮	એક પલ્યોપમ	દશ હજાર વર્ષ	દેવી	અર્ધ પલ્યોપમ	,,

જ્યોતિષી દેવ-દેવીનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ. (૨)

જ્યોતિષ્ક દેવ	ઉત્કૃષ્ટાયુ	જઘન્યાયુ	દેવી	ઉત્કૃષ્ટાયુ	જઘન્યાયુ
ચંદ્ર	૧ પલ્યોપમ ને ૧ લાખ વર્ષ	¼ પલ્યોપમ	દેવી	અર્ધ પલ્યોપમ પચાસ હજાર વર્ષ	¼ પલ્યોપમ
સૂર્ય	૧ પલ્યોપમ ને ૧ હજાર વર્ષ	¼ પલ્યોપમ	દેવી	અર્ધ પલ્યોપમ પાંચસો વર્ષ	¼ પલ્યોપમ
ગ્રહ	૧ પલ્યોપમ	¼ પલ્યોપમ	દેવી	અર્ધ પલ્યોપમ	¼ પલ્યોપમ
નક્ષત્ર	અર્ધ પલ્યોપમ	¼ પલ્યોપમ	દેવી	¼ પલ્ય. સાધિક	¼ પલ્યોપમ
તારા	¼ પલ્યોપમ	પલ્યોપમનો આઠમો ભાગ	દેવી	પલ્યોપમનો ⅛ સાધિક	પલ્યોપમનો આઠમો ભાગ

ભવનપતિની ૧૦ નિકાયના નામ, ઇંદ્રોનાં નામ તથા દક્ષિણોત્તર ભવનની સંખ્યા વિગેરેનું યંત્ર. (૩)

ભવનપતિની નિકાયના નામ	દક્ષિણેંદ્ર નામ	ઉત્તરેંદ્ર નામ	દક્ષિણેંદ્ર ભવન સંખ્યા	ઉત્તરેંદ્ર ભવન સંખ્યા	બન્નેશ્રેણિ ભવન સંખ્યા	નિકાયના ચિન્હ	દેહ-વર્ણ	વસ્ત્ર-વર્ણ	દક્ષિણના સામાનિક દેવ	ઉત્તરના સામાનિક દેવ	દક્ષિણ આત્મ રક્ષક	ઉત્તર આત્મ રક્ષક
૧ અસુરકુમાર	ચમરેંદ્ર	બલીંદ્ર	૩૪ લાખ	૩૦ લાખ	૬૪ લાખ	ચૂડામણિ	કૃષ્ણ	રક્ત	૬૪ હજાર	૬૦ હજાર	૨૫૬૦૦૦	૨૪૦૦૦૦
૨ નાગકુમાર	ધરણેંદ્ર	ભૂતાનંદે	૪૪ લાખ	૪૦ લાખ	૮૪ લાખ	ફણી	શ્વેત	નીલ	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૩ સુવર્ણકુમાર	વેણુદેવેંદ્ર	વેણુદાલીંદ્ર	૩૮ લાખ	૩૪ લાખ	૭૨ લાખ	ગરૂડ	સુવર્ણ	શ્વેત	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૪ વિદ્યુતકુમાર	હરિકાંતેંદ્ર	હરિસહેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	વજ્ર	રક્ત	નીલ	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૫ અગ્નિકુમાર	અગ્નિશિખેંદ્ર	અગ્નિમાનવેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	કળશ	રક્ત	નીલ	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૬ દ્વીપકુમાર	પૂર્ણેંદ્ર	વિશિષ્ટેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	સિંહ	રક્ત	નીલ	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૭ ઉદધિકુમાર	જળકાંતેંદ્ર	જળપ્રભેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	અશ્વ	શ્વેત	નીલ	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૮ દિશિકુમાર	અમિતગતીંદ્ર	અમિતવાહનેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	હાથી	સુવર્ણ	શ્વેત	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૯ વાયુકુમાર	વેલંબેંદ્ર	પ્રભંજનેંદ્ર	૫૦ લાખ	૪૬ લાખ	૯૬ લાખ	મગર	નીલ	રક્ત	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
૧૦ સ્તનિતકુ૦	ઘોષેંદ્ર	મહાઘોષેંદ્ર	૪૦ લાખ	૩૬ લાખ	૭૬ લાખ	સરાવ	સુવર્ણ	શ્વેત	૬ હજાર	૬ હજાર	૨૪૦૦૦	૨૪૦૦૦
			૪૦૬૦૦૦૦૦	૩૬૬૦૦૦૦૦	૭૭૨૦૦૦૦૦							

ભવનપત્યાદિકના ઇંદ્રોની અગ્રમહિષીઓની સંખ્યાનું યંત્ર. (૪)

ભવનપતિ અસુરકુમારના ચમરેંદ્ર બલીંદ્રને	અગ્રમહિષીઓ ૫–૫
ભવનપતિ નાગકુમારાદિ નવનિકાયના ધરણેંદ્ર અને ભૂતાનેંદ્ર વિગેરે ૧૮ ઇંદ્રોને	અગ્રમહિષીઓ ૬–૬
વ્યંતરેંદ્ર ને વાણવ્યંતરેંદ્ર મળી સોળનિકાયના ૩૨ ઇંદ્રોને	અગ્રમહિષીઓ ૪–૪
જ્યોતિષીના સૂર્ય ચંદ્ર બે ઇંદ્રોને	અગ્રમહિષીઓ ૪–૪
સૌધર્મ અને ઇશાન બે ઇંદ્રને	અગ્રમહિષીઓ ૮–૮

વ્યંતરની નિકાયના નામ, વ્યંતરેંદ્રોના નામ, ચિન્હ, વર્ણ વિગેરે જાણવાનું યંત્ર. (૫)

વ્યંતર નિકાયના નામ	દક્ષિણેંદ્ર નામ	ઉત્તરેંદ્ર નામ	ચિન્હ	વર્ણ	૮ વાણ વ્યંતર	દક્ષિણેંદ્ર	ઉત્તરેંદ્ર	સામાનિક	આત્મરક્ષક	પર્ષદા	કટક
૧ પિશાચ	કાળ	મહાકાળ	કદંબવૃક્ષ	શ્યામ	અણપન્ની	સંનિહિત	સામાન્ય	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૨ ભૂત	સુરૂપ	પ્રતિરૂપ	સુલસ વૃક્ષ	શ્યામ	પણપન્ની	ધાતા	વિધાતા	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૩ યક્ષ	પૂર્ણભદ્ર	માણિભદ્ર	વડ વૃક્ષ	શ્યામ	ઋષિવાદી	ઋષિ	ઋષિપાળ	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૪ રાક્ષસ	ભીમ	મહાભીમ	ખટ્વાંગ	શ્વેત	ભૂતવાદી	ઇશ્વર	મહેશ્વર	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૫ કિન્નર	કિન્નર	કિંપુરૂષ	અશોકવૃક્ષ	નીલ	કંદીત	સુવત્સ	વિશાળ	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૬ કિંપુરૂષ	સત્પુરૂષ	મહાપુરૂષ	ચંપક વૃક્ષ	શ્વેત	મહાકંદીત	હાસ્ય	હાસ્યરતિ	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૭ મહોરગ	અતિકાય	મહાકાય	નાગ વૃક્ષ	શ્યામ	કોહંડ	શ્વેત	મહાશ્વેત	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭
૮ ગંધર્વ	ગીતરતિ	ગીતયશ	ટીંબરૂ વૃક્ષ	શ્યામ	પતગ	પતગ	પતગપતિ	૪૦૦૦	૧૬૦૦૦	૩	૭

૧૧૦ યોજનમાં જ્યોતિષી દેવો કેવી રીતે રહેલા છે તેનો યંત્ર. (૬)

જ્યોતિષીનાં નામ	યોજન જવું	કુલ યોજન	આ જ્યોતિષી આવે છે.
સમભૂતલા થકી	૭૯૦	૭૯૦	તારા
તારા થકી	૧૦	૮૦૦	સૂર્ય
સૂર્ય થકી	૮૦	૮૮૦	ચંદ્ર
ચંદ્ર થકી	૪	૮૮૪	નક્ષત્ર
નક્ષત્ર થકી	૪	૮૮૮	બુધ
બુધ થકી	૩	૮૯૧	શુક્ર
શુક્ર થકી	૩	૮૯૪	ગુરૂ
ગુરૂ થકી	૩	૮૯૭	મંગળ
મંગળ થકી	૩	૯૦૦	શનિ

જ્યોતિષીના વિમાનોનું પ્રમાણ. (૭)

જ્યોતિષીના નામ	ચંદ્ર ૧	સૂર્ય ૨	ગ્રહ ૩	નક્ષત્ર ૪	તારા ૫
વિમાન વિષ્કંભાયામ	૫૬/૬૧ યોજન	૪૮/૬૧ યોજન	૨ ગાઉ	૧ ગાઉ	૦ાા ગાઉ
વિમાન ઉચ્ચત્વ	૨૮/૬૧ યોજન	૨૪/૬૧ યોજન	૧ ગાઉ	૦ાા ગાઉ	૦ા ગાઉ
મનુષ્ય ક્ષેત્ર બહારનાનું વિષ્કંભાયામ	૨૮/૬૧ યોજન	૨૪/૬૧ યોજન	૧ ગાઉ	૦ાા ગાઉ	૦ા ગાઉ
મનુષ્ય ક્ષેત્ર બહારનાનું ઉચ્ચત્વ	૧૪/૬૧ યોજન	૧૨/૬૧ યોજન	૦ાા ગાઉ	૦ા ગાઉ	૧/૮ ગાઉ
વિમાનને વહન કરનાર દેવો	૧૬ હજાર	૧૬ હજાર	૮ હજાર	૪ હજાર	૨ હજાર

સૌધર્મ–ઇશાનની દેવીનું જઘન્ય–ઉત્કૃષ્ટ આયુ. (૮)

સૌધર્મ	પરિગૃહીતા દેવી	જઘન્યાયુ ૧ પલ્યોપમ	ઉત્કૃષ્ટાયુ ૭ પલ્યોપમ
સૌધર્મ	અપરિગૃહીતા દેવી	જઘન્યાયુ ૧ પલ્યોપમ	ઉત્કૃષ્ટાયુ ૫૦ પલ્યોપમ
ઈશાન	પરિગૃહીતા દેવી	જઘન્યાયુ ૧ ,, અધિક	ઉત્કૃષ્ટાયુ ૯ પલ્યોપમ
ઈશાન	અપરિગૃહીતા દેવી	જઘન્યાયુ ૧ ,, અધિક	ઉત્કૃષ્ટાયુ ૫૫ પલ્યોપમ

વૈમાનિક દેવોનું ઉત્કૃષ્ટ-જઘન્ય આયુ. (૯)

વૈમાનિક દેવો	ઉત્કૃષ્ટાયુ	જઘન્યાયુ
૧ સૌધર્મ દેવલોક	બે સાગરોપમ	એક પલ્યોપમ
૨ ઇશાન ,,	બે સાગરોપમ સાધિક	એક પલ્યોપમ સાધિક
૩ સનત્કુમાર ,,	સાત સાગરોપમ	બે સાગરોપમ
૪ માહેંદ્ર ,,	સાત સાગરોપમ સાધિક	બે સાગરોપમ સાધિક
૫ બ્રહ્મલોક ,,	દશ સાગરોપમ	સાત સાગરોપમ
૬ લાંતક ,,	ચૌદ સાગરોપમ	દશ સાગરોપમ
૭ શુક્ર ,,	સતર સાગરોપમ	ચૌદ સાગરોપમ
૮ સહસ્રાર ,,	અઢાર સાગરોપમ	સતર સાગરોપમ
૯ આનત ,,	ઓગણીશ સાગરોપમ	અઢાર સાગરોપમ
૧૦ પ્રાણત ,,	વીશ સાગરોપમ	ઓગણીશ સાગરોપમ
૧૧ આરણ ,,	એકવીશ સાગરોપમ	વીશ સાગરોપમ
૧૨ અચ્યુત ,,	બાવીશ સાગરોપમ	એકવીશ સાગરોપમ
૧૩ સુદર્શન ગ્રૈવેયક ૧	ત્રેવીશ સાગરોપમ	બાવીશ સાગરોપમ
૧૪ સુપ્રતિષ્ઠ ગ્રૈ૦ ૨	ચોવીશ સાગરોપમ	ત્રેવીશ સાગરોપમ
૧૫ મનોરમ ગ્રૈ૦ ૩	પચ્ચીશ સાગરોપમ	ચોવીશ સાગરોપમ
૧૬ સર્વતોભદ્ર ગ્રૈ૦ ૪	છવીશ સાગરોપમ	પચ્ચીશ સાગરોપમ
૧૭ સુવિશાળ ગ્રૈ૦ ૫	સતાવીશ સાગરોપમ	છવીશ સાગરોપમ
૧૮ સૌમનસ ગ્રૈ૦ ૬	અઠ્યાવીશ સાગરોપમ	સતાવીશ સાગરોપમ
૧૯ સુમનસ ગ્રૈ૦ ૭	ઓગણત્રીશ સાગરોપમ	અઠ્યાવીશ સાગરોપમ
૨૦ પ્રિયંકર ગ્રૈ૦ ૮	ત્રીશ સાગરોપમ	ઓગણત્રીશ સાગરોપમ
૨૧ આદિત્ય ગ્રૈ૦ ૯	એકત્રીશ સાગરોપમ	ત્રીશ સાગરોપમ
૨૨ વિજય અનુત્તર ૧	તેત્રીશ સાગરોપમ	એકત્રીશ સાગરોપમ
૨૩ વૈજયંત ,, ૨	તેત્રીશ સાગરોપમ	એકત્રીશ સાગરોપમ
૨૪ જયંત ,, ૩	તેત્રીશ સાગરોપમ	એકત્રીશ સાગરોપમ
૨૫ અપરાજિત ,, ૪	તેત્રીશ સાગરોપમ	એકત્રીશ સાગરોપમ
૨૬ સર્વાર્થસિદ્ધ ,, ૫	તેત્રીશ સાગરોપમ	તેત્રીશ સાગરોપમ

સ્વર્ગના દરેક પ્રતરે જુદું જુદું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય જાણવાનો યંત્ર. (૧૦)

સૌધર્મ-ઇશાન દેવલોકમાં														વિશ્લેષ ૩ સાગરોપમ				
પ્રતર ૧૩	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	શુક્રદેવલોક પ્રતર ૪	૧	૨	૩	૪
સાગરોપમ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૨	સાગરોપમ	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
તેરીયા બબે ભાગ વધે	૨	૪	૬	૮	૧૦	૧૨	૧	૩	૫	૭	૯	૧૧	૦	ચારીયા ત્રણ ત્રણ ભાગ વધે	૩	૨	૧	૦

સનત્કુમાર માહેંદ્રમાં વિશ્લેષ ૫ સાગરોપમ													વિશ્લેષ ૧ સાગરોપમ				
પ્રતર ૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	સહસ્રાર પ્રતર ૪	૧	૨	૩	૪
સાગરોપમ	૨	૨	૩	૩	૪	૪	૪	૫	૫	૬	૬	૭	સાગરોપમ	૧૭	૧૭	૧૭	૧૮
બારીયા પાંચ પાંચ ભાગ વધે	૫	૧૦	૩	૮	૧	૬	૧૧	૪	૯	૨	૭	૦	ચારીયો એક એક ભાગ વધે	૧	૨	૩	૦

બ્રહ્મલોકમાં વિશ્લેષ ૩ સાગ૦							વિશ્લેષ ૧ સાગરોપમ									
પ્રતર ૬	૧	૨	૩	૪	૫	૬	આનત પ્રતર ૪	૧	૨	૩	૪	પ્રાણત	૧	૨	૩	૪
સાગરોપમ	૭	૮	૮	૯	૯	૧૦	સાગરોપમ	૧૮	૧૮	૧૮	૧૯	સાગર૦	૧૯	૧૯	૧૯	૨૦
છકીયા ૩-૩ ભા. વધે	૩	૦	૩	૦	૩	૦	૧/૪ ભાગ વધે	૧	૨	૩	૦	૧/૪ ભાગ	૧	૨	૩	૦

લાંતકમાં વિશ્લેષ ૪ સાગરો૦						વિશ્લેષ ૧ સાગરોપમ									
પ્રતર ૫	૧	૨	૩	૪	૫	આરણ પ્રતર ૪	૧	૨	૩	૪	અચ્યુત	૧	૨	૩	૪
સાગરોપમ	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	સાગરોપમ	૨૦	૨૦	૨૦	૨૧	સાગર૦	૨૧	૨૧	૨૧	૨૨
૪/૫ ભાગ વધે	૪	૩	૨	૧	૦	૧/૪ ભાગ વધે	૧	૨	૩	૦	૧/૪ ભાગ	૧	૨	૩	૦

નવગ્રૈવેયક પ્રતર ૯	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
જઘન્ય સાગરોપમ	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
ઉત્કૃષ્ટ સાગરોપમ	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧

મનુષ્યક્ષેત્રમાં એક તારાથી બીજા તારાનું આંતરૂં. (૧૧)

મેરૂપર્વત પાસે તારા તારાનું આંતરૂં	મેરૂપર્વતની પહોળાઇ૧૦૦૦૦યોજન	મેરૂથી દૂર ચાલે છે ૧૨૨૧ યો૦	મેરૂથી દૂર બીજી દિશિ ૧૧૨૧ યોજન	ત્રણે રાશિનો સરવાળો ૧૨૨૪૨ યોજન
નિષધ-નીલવંતની પાસે તારા તારાનું આંતરૂં	પર્વત પૃથ્વીથી ઉંચા ૪૦૦ યોજન	તેના ઉપર કૂટો ઉંચા ૫૦૦ યો૦	પહોળા કૂટ ૨૫૦ યોજન યો૦ ૮ છેટા એક તરફ યો૦ ૮ છેટા બીજી તરફ	કુલ ૨૬૬ યોજન
			મનુષ્યલોકની બહાર	
વ્યાઘાત રહિત તારા તારાનું આંતરૂં	ઉત્કૃષ્ટ અંતર બે ગાઉ	જઘન્ય અંતર ૫૦૦ ધનુષ	ચંદ્ર સૂર્યનું અંતર યો૦ ૫૦૦૦૦	ચંદ્ર ચંદ્રનું અંતર ૧૦૦૦૦૦ ૪૯/૬૧
			સૂર્યસૂર્યનું અંતર યો૦ ૧૦૦૦૦૦ ૫૬/૬૧	સૂર્ય પુષ્ય નક્ષત્ર યુક્ત હોય છે. ચંદ્ર અભિજિત્ નક્ષત્ર યુક્ત હોય છે.

સમુદ્રોના જળ તથા મત્સ્યનું પ્રમાણ. (૧૨)

સમુદ્રનું નામ	જળ	મત્સ્યનું પ્રમાણ યોજન
૧ વારૂણીવરસમુદ્ર	મદિરા સરખું	વિવિધ પ્રમાણ
૨ ક્ષીરવર	દૂધ સરખું	વિવિધ પ્રમાણ
૩ ઘૃતવર	ગાયના ઘી સરખું	વિવિધ પ્રમાણ
૪ લવણસમુદ્ર	ખારૂં	પાંચસો યોજન
૫ કાલોદધિ	વરસાદના પાણી સરખું	સાતસો યોજન
૬ પુષ્કરવર	વરસાદના પાણી સરખું	વિવિધ પ્રમાણ
૭ સ્વયંભૂરમણ	વરસાદના પાણી સરખું	હજાર યોજન
૮ શેષ સર્વેસમુદ્ર	શેરડીના રસ સરખું	વિવિધ પ્રમાણ

દ્વીપ-સમુદ્રોનાં નામ તથા પ્રમાણ. (૧૩)

દ્વીપનું નામ ને પ્રમાણ.	સમુદ્રનું નામ ને પ્રમાણ.
૧ જંબુદ્વીપ. ૧ લાખ યોજન.	લવણસમુદ્ર બે લાખ યોજન
૨ ધાતકીખંડ. ૪ લાખ "	કાલોદધિ ૮ લાખ "
૩ પુષ્કવરદ્વીપ. ૧૬ લાખ "	પુષ્કવરસમુદ્ર ૩૨ લાખ "
૪ વારૂણીવરદ્વીપ. ૬૪ લાખ "	વારૂણીવરસમુદ્ર ૧ કરોડ ૨૮ લાખ
૫ ક્ષીરવરદ્વીપ. ૨ કરોડ ૫૬ લાખ	ક્ષીરવરસમુદ્ર ૫ કરોડ ૧૨ લાખ
૬ ઘૃતવરદ્વીપ. ૧૦ કરોડ ૨૪ લાખ	ઘૃતવરસમુદ્ર ૨૦ કરોડ ૪૮ લાખ
૭ ઈક્ષુરસદ્વીપ. ૪૦ કરોડ ૯૬ લાખ	ઈક્ષુરસસમુદ્ર ૮૧ કરોડ ૯૨ લાખ
૮ નંદીશ્વરદ્વીપ. ૧ અબજ ૬૩ કરોડ ૮૪ લાખ	નંદીશ્વરસમુદ્ર ૩ અબજ ૨૭ કરોડ ૬૮ લાખ
૯ અરૂણદ્વીપ. ૬ અબજ ૫૫ કરોડ ૬૬ લાખ	અરૂણસમુદ્ર ૧૩ અબજ ૧૦ કરોડ ૭૨ લાખ
૧૦ અરૂણવરદ્વીપ. ૨૬ અબજ ૨૧ કરોડ ૪૪ લાખ યોજન.	અરૂણવરસમુદ્ર ૫૨ અબજ ૪૨ કરોડ ૮૮ લાખ
૧૧ અરૂણોપપાતદ્વીપ. ૧૦૪ અબજ ૮૫ કરોડ ૭૬ લાખ	અરૂણોપપાતસમુદ્ર ૨૦૯ અબજ ૭૧ કરોડ ૫૨ લાખ
૧૨ કુંડલદ્વીપ. ઉપરથી બમણો	કુંડલસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો
૧૩ શંખદ્વીપ. ઉપરથી બમણો	શંખસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો
૧૪ રૂચકદ્વીપ. ઉપરથી બમણો	રૂચકસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો
૧૫ ભુજગદ્વીપ. ઉપરથી બમણો	ભુજગસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો
૧૬ કુસદ્વીપ. ઉપરથી બમણો	કુસસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો
૧૭ ક્રૌંચદ્વીપ ઉપરથી બમણો	ક્રૌંચસમુદ્ર દ્વીપથી બમણો

બે ચંદ્ર અને બે સૂર્યને સર્વથી અંદરના માંડલે અને બહારના માંડલે અંતર કેટલું હોય ? તે જાણવાની રીત તથા યંત્ર.

એક સૂર્ય નિષધ પર્વત ઉપર ૧૮૦ યોજન જંબૂદ્વીપમાં આવે ત્યારે બીજો સૂર્ય નીલવંત પર્વત ઉપર ૧૮૦ યોજન જંબૂદ્વીપમાં આવે છે. એ જ રીતે ચંદ્ર સંબંધી પણ જાણવું. બન્ને બાજુના મળીને ૩૬૦ યોજન જંબૂદ્વીપના એકલાખ યોજનના વિષ્કંભમાંથી બાદ કરીએ. ત્યારે ૯૯૬૪૦ યોજન અંદરના માંડલે આભ્યંતર આંતરૂં જાણવું. તે જ પ્રમાણે ચંદ્રનું પણ ૯૯૬૪૦ યોજન અંદરના માંડલે આભ્યંતર આંતરૂં જાણવું. તે જ પ્રમાણે પૂર્વ દિશાએ લવણ

સમુદ્રમાં સર્વ બાહ્ય મંડળે ૩૩૦ યોજન જાય છે અને પશ્ચિમ બાજુએ પણ લવણ-સમુદ્રમાં તે જ પ્રમાણે ૩૩૦ યોજન જાય છે. બન્ને બાજુના મળી ૬૬૦ યોજન થાય તે લાખ યોજનમાં ભેળવવાથી ૧૦૦૬૬૦ યોજન પરસ્પર બે સૂર્યનું તેમજ બે ચંદ્રનું આભ્યંતર આંતરૂં થાય છે.

ચંદ્રના ૧૫ માંડલા છે, તેને માંડલાના પ્રમાણભૂત ૫૬ ભાગે ગુણીએ ત્યારે ૮૪૦ આવે. તેને ૬૧વડે ભાંગતાં ભાગમાં ૧૩ આવે. બાકી એકસઠીયા ૪૭ અંશ શેષ રહે. હવે ચારક્ષેત્રમાંથી એટલે ૫૧૦ યોજન ૪૮/૬૧ ભાગમાંથી ૧૩ યોજન ૪૭/૬૧ ભાગ બાદ કરીએ ત્યારે ૪૯૭ યોજન ૧/૬૧ ભાગ બાકી વધે. તેને ૧૪ આંતરાવડે ભાગીએ ત્યારે ૩૫ યોજન આપે, ઉપરાંત ૭/૬૧ ભાગ રહે. તેના અંશ કરવા માટે ૬૧ વડે ગુણતાં ૪૨૭ થાય. તેમાં ઉપરનો વધેલો ૧ અંશ ભેળવવાથી ૪૨૮ થાય. તેને ૧૪ વડે ભાંગતાં ૩૦ અંશ આવે બાકી ૮ વધે. તેને ૭ વડે ગુણતાં ૫૬ થાય. તેને ૧૪ વડે ભાગીએ તો ભાગમાં સાતીયા ચાર ભાગ આવે. આટલું ચંદ્રના દરેક માંડલાનું અંતર એક બાજુનું છે, તેને બમણું કરતાં યોજન ૭૦–૬૦ ભાગ અને ૮ અંશ થાય, હવે ૮ અંશમાંથી ૭ અંશનો ૧ ભાગ ૬૦ ભાગમાં નાંખવાથી ૬૧ ભાગ થાય તે એક યોજન રૂપ હોવાથી ૭૧ યોજન થાય અને ઉપર સાતીયો ૧ અંશ રહે. એક ચંદ્રનું ૫૬ ભાગનું માંડલાનું પ્રમાણ બીજા ચંદ્રનું પણ ૫૬ ભાગનું બન્ને મેળવતાં ૧૧૨ ભાગ થાય. તેને ૬૧ વડે ભાગતાં ૧ યોજન ને ૫૧ ભાગ વધે. તે ૧ યોજન ઉપરના ૭૧માં નાંખવાથી ૭૨ યોજન અને ૫૧/૬૧ ભાગ તથા ૧/૭ અંશ. આટલી ચંદ્રના માંડલે માંડલે વિષ્કંભમાં વૃદ્ધિ જાણવી.

સૂર્યના માંડલા ૧૮૪ છે. એક સૂર્યના માંડલાનું પ્રમાણ ૪૮/૬૧ ભાગનું છે તેમ જ બીજા સૂર્યના મંડળનું પણ પ્રમાણ ૪૮/૬૧ ભાગનું છે. હવે ૧૮૪ ને ૪૮ વડે ગુણવા તો ૮૮૩૨ આવે તેને ૬૧ વડે ભાગતાં ૧૪૪ યોજન ૪૮/૬૧ ભાગ વધે. હવે ચારક્ષેત્રના ૫૧૦ યોજન ૪૮/૬૧ ભાગ છે તેમાંથી ૧૪૪ યોજનને ૪૮/૬૧ ભાગ બાદ કરીએ ત્યારે ૩૬૬ યોજન રહે. તેને ૧૮૩ આંતરાવડે ભાગ દેતાં ભાગમાં ૨ યોજન આવે. તેમ જ બીજી દિશાના તે જ પ્રમાણે ૨ યોજન આવે. કુલ ૪ યોજન થાય. હવે બે સૂર્યનું જે ૪૮–૪૮ ભાગનું માંડલું છે તે બન્ને મેળવતાં ૯૬ થાય તેને ૬૧ વડે ભાગ દેતાં ૧ યોજન ૩૫/૬૧ ભાગ આવે. તે ઉપરના ૪ યોજ-નમાં ભેળવતાં ૫ યોજન ૩૫/૬૧ ભાગની સૂર્યના માંડલે માંડલે વિષ્કંભમાં વૃદ્ધિ કરવી. અને તે ૫ યોજન અને ૩૫ ભાગની પરિધિ ૧૭ યોજન અને ૩૮/૬૧ ૧/૩ ભાગ થાય. એટલો દરેક માંડલાની પરિધિમાં વધારો કરવો.

સૂર્ય અને ચંદ્રના મંડળની પરિધિના યંત્રમાં અમે જે આંક મૂકયા છે તે પહેલેથી છેલ્લા મંડળ સુધીની આભ્યંતર પરિધિના સમજવા. એટલે કે છેલ્લા મંડળના વિષ્કંભમાં સૂર્યની બે બાજુના મળીને ૯૬ ભાગ અને ચંદ્રના ૧૧૨ ભાગ વધારવા. તે પ્રમાણમાં પરિધિ પણ વધારવી.

ચંદ્રના ૧૫ મંડળ છે. તેના દરેક માંડલાની પરિધિમાં ૨૩૦ યોજન અને સાતીયા ત્રણ ભાગ વધારવા, અને માંડલે માંડલે વિષ્કંભમાં ૭૨ યોજન અને એકસઠીયા એકાવન ભાગ અને સાતીયો એક અંશ એટલી વૃદ્ધિ કરવી. યંત્ર (૧૪) મું.

ચંદ્રના ૧૫ માંડલા	ચંદ્રના માંડલાનું અંતર	ભાગ પ્ર૦	યોજન છેદ	પ્રતિ ભાગ માન	માંડલે મંડળે પારાધ	ભાગની સંખ્યા	મંડળે મંડળે મુહૂર્ત્તગતિ
૧	૯૯૬૪૦	૦	૦	૦	૩૧૫૦૮૯	૦	સાધિક ૫૦૭૩ યો૦
૨	૯૯૭૧૨	૫૧	૬૧	$\frac{૧}{૭}$	૩૧૫૩૧૯	$\frac{૩}{૭}$	૫૦૭૬।।।
૩	૯૯૭૮૫	૪૧	૬૧	$\frac{૨}{૭}$	૩૧૫૫૪૯	$\frac{૬}{૭}$	૫૦૮૦।।
૪	૯૯૮૫૮	૩૧	૬૧	$\frac{૩}{૭}$	૩૧૫૭૮૦	$\frac{૨}{૭}$	૫૦૮૪।
૫	૯૯૯૩૧	૨૧	૬૧	$\frac{૪}{૭}$	૩૧૬૦૧૦	$\frac{૫}{૭}$	૫૦૮૮
૬	૧૦૦૦૦૪	૧૧	૬૧	$\frac{૫}{૭}$	૩૧૬૨૪૧	$\frac{૧}{૭}$	૫૦૯૧।।।
૭	૧૦૦૦૭૭	૧	૬૧	$\frac{૬}{૭}$	૩૧૬૪૭૧	$\frac{૪}{૭}$	૫૦૯૫।।
૮	૧૦૦૧૪૯	૫૩	૬૧	$\frac{૦}{૭}$	૩૧૬૭૦૨	$\frac{૦}{૭}$	૫૦૯૯।
૯	૧૦૦૨૨૨	૪૩	૬૧	$\frac{૧}{૭}$	૩૧૬૯૩૨	$\frac{૩}{૭}$	૫૧૦૩
૧૦	૧૦૦૨૯૫	૩૩	૬૧	$\frac{૨}{૭}$	૩૧૭૧૬૨	$\frac{૬}{૭}$	૫૧૦૬।।।
૧૧	૧૦૦૩૬૮	૨૩	૬૧	$\frac{૩}{૭}$	૩૧૭૩૯૩	$\frac{૨}{૭}$	૫૧૧૦।।
૧૨	૧૦૦૪૪૧	૧૩	૬૧	$\frac{૪}{૭}$	૩૧૭૬૨૩	$\frac{૫}{૭}$	૫૧૧૪।
૧૩	૧૦૦૫૧૪	૩	૬૧	$\frac{૫}{૭}$	૩૧૭૮૫૪	$\frac{૧}{૭}$	૫૧૧૮
૧૪	૧૦૦૫૮૬	૫૪	૬૧	$\frac{૬}{૭}$	૩૧૮૦૮૪	$\frac{૪}{૭}$	૫૧૨૧।।।
૧૫	૧૦૦૬૫૯	૪૫	૬૧	$\frac{૦}{૭}$	૩૧૮૩૧૫	૦	સાધિક ૫૧૨૫ યો૦

દરેક મંડળે કાંઈક ન્યૂન ૩।।। યોજન વધતા જાણવી છેવટે અર્ધ યોજન ઘટાડી પૂરા કરવા

ઉપર પ્રમાણેના વિષ્કંભમાં બે બાજુના બે ચંદ્ર મંડળનું પ્રમાણ ૫૬-૫૬ ભાગ હોવાથી ૧ યોજન $\frac{૫૧}{૬૧}$ ભાગ વધારતાં કુલ ૧૦૦૬૬૦ યોજન ૯૬ ભાગ થાય છે તે બરાબર છે.

દરેક મંડળ બે ચંદ્ર મળીને સાધિક અહોરાત્રે પૂર્ણ કરે છે. એક મંડળ-પૂર્ત્તિનો કાળ બે અહોરાત્ર ૨ મુહૂર્ત ને $\frac{૨૩}{૨૨૧}$ જેટલો છે.

દરેક મંડળે મુહૂર્ત્તગતિમાં યો૦ ૩$\frac{૯૬૫૫}{૧૩૭૨૫}$ની વૃદ્ધિ થાય, એવી રીતે ૧૪ વખત વૃદ્ધિ કરતાં ૫૨ યોજનની વૃદ્ધિ થાય.

સૂર્યના મંડળ ૧૮૪ છે. તે દરેક માંડલાની પરિધિમાં ૧૭ યોજન ને એકસઠીયા ૩૮ ભાગ તથા તરીઓ એક ભાગ વધારવો. માંડલે માંડલે પાંચ યોજન અને ૩૫/૬૧ વધારવા.

યંત્ર (૧૫) મું.

સૂર્યના માંડલા ૧૮૪	૧૮૪ માંડલા આંતરૂં	માંડલે ભાગ પ્ર.	યોજન છેદ	માંડલે માંડલે પરધિ	એક સઠીયા ભાગ	યોજન છેદ ૬૧	પ્રતિભાગ છેદ ૭	દરેક મંડળ બે સૂર્ય મળીને ૬૦ મુહૂર્ત્તે પૂર્ણ કરે છે તેથી પરિધિની વૃદ્ધિને સાઠે ભાંગતાં મુહૂર્ત્તગતિ કિંચિત્ ન્યૂન ૧૮ અંશ વધે.
૧	૯૯૬૪૦	૦	૦	૩૧૫૦૮૯	૦	૬૧	૦	૫૨૫૧ યો૦ ૨૯/૬૦
૨	૯૯૬૪૫	૩૫	૬૧	૩૧૫૧૦૬	૩૮	૬૧	૧/૭	૫૨૫૧ ,, ૪૭/૬૦
૩	૯૯૬૫૧	૯	૬૧	૩૧૫૧૨૪	૧૫	૬૧	૨/૭	૫૨૫૨ ,, ૫/૬૦
૪	૯૯૬૫૬	૪૪	૬૧	૩૧૫૧૪૧	૫૪	૬૧	૦/૭	૫૨૫૨ ,, ૨૩/૬૦
૫	૯૯૬૬૨	૧૮	૬૧	૩૧૫૧૫૯	૩૧	૬૧	૧/૭	૫૨૫૨ ,, ૪૧/૬૦
૬	૯૯૬૬૭	૫૩	૬૧	૩૧૫૧૭૭	૮	૬૧	૨/૭	૫૨૫૨ ,, ૫૯/૬૦
૭	૯૯૬૭૩	૨૭	૬૧	૩૧૫૧૯૪	૪૭	૬૧	૦/૭	૫૨૫૩ ,, ૧૭/૬૦
૮	૯૯૬૭૯	૧	૬૧	૩૧૫૨૧૨	૨૪	૬૧	૧/૭	૫૨૫૩ ,, ૩૫/૬૦
૯	૯૯૬૮૪	૩૬	૬૧	૩૧૫૨૩૦	૧	૬૧	૨/૭	૫૨૫૩ ,, ૫૩/૬૦
૧૦	૯૯૬૯૦	૧૦	૬૧	૩૧૫૨૪૭	૪૦	૬૧	૦/૭	૫૨૫૪ ,, ૧૧/૬૦
૧૧	૯૯૬૯૫	૪૫	૬૧	૩૧૫૨૬૫	૧૭	૬૧	૧/૭	૫૨૫૪ ,, ૨૯/૬૦
૧૨	૯૯૭૦૧	૧૯	૬૧	૩૧૫૨૮૨	૫૫	૬૧	૨/૭	૫૨૫૪ ,, ૪૭/૬૦
૧૩	૯૯૭૦૬	૫૪	૬૧	૩૧૫૩૦૦	૩૩	૬૧	૦/૭	૫૨૫૫ ,, ૫/૬૦
૧૪	૯૯૭૧૨	૨૮	૬૧	૩૧૫૩૧૮	૧૦	૬૧	૧/૭	૫૨૫૫ ,, ૨૩/૬૦
૧૫	૯૯૭૧૮	૨	૬૧	૩૧૫૩૩૫	૪૮	૬૧	૨/૭	૫૨૫૫ ,, ૪૧/૬૦
૧૬	૯૯૭૨૩	૩૭	૬૧	૩૧૫૩૫૩	૨૬	૬૧	૦/૭	૫૨૫૫ ,, ૫૯/૬૦
૧૭	૯૯૭૨૯	૧૧	૬૧	૩૧૫૩૭૧	૩	૬૧	૧/૭	૫૨૫૬ ,, ૧૭/૬૦
૧૮	૯૯૭૩૪	૪૬	૬૧	૩૧૫૩૮૮	૪૧	૬૧	૨/૭	૫૨૫૬ ,, ૩૫/૬૦
૧૯	૯૯૭૪૦	૨૦	૬૧	૩૧૫૪૦૬	૧૯	૬૧	૦/૭	૫૨૫૬ ,, ૫૩/૬૦
૨૦	૯૯૭૪૫	૫૫	૬૧	૩૧૫૪૨૩	૫૭	૬૧	૧/૭	૫૨૫૭ ,, ૧૧/૬૦
૨૧	૯૯૭૫૧	૨૯	૬૧	૩૧૫૪૪૧	૩૪	૬૧	૨/૭	૫૨૫૭ ,, ૨૯/૬૦
૨૨	૯૯૭૫૭	૩	૬૧	૩૧૫૪૫૯	૧૨	૬૧	૦/૭	૫૨૫૭ ,, ૪૭/૬૦

૨૩	૯૯૭૬૨	૩૮	૬૧	૩૧૫૪૭૬	૫૦	૬૧	૧/૩	૫૨૫૮	ચો૦ ૫/૬૦
૨૪	૯૯૭૬૮	૧૨	૬૧	૩૧૫૪૯૪	૨૭	૬૧	૨/૩	૫૨૫૮	,, ૨૩/૬૦
૨૫	૯૯૭૭૩	૪૭	૬૧	૩૧૫૫૧૨	૫	૬૧	૦/૩	૫૨૫૮	,, ૪૧/૬૦
૨૬	૯૯૭૭૯	૨૧	૬૧	૩૧૫૫૨૯	૪૩	૬૧	૧/૩	૫૨૫૮	,, ૫૯/૬૦
૨૭	૯૯૭૮૪	૫૬	૬૧	૩૧૫૫૪૭	૨૦	૬૧	૨/૩	૫૨૫૯	,, ૧૭/૬૦
૨૮	૯૯૭૯૦	૩૦	૬૧	૩૧૫૫૬૪	૫૯	૬૧	૦/૩	૫૨૫૯	,, ૩૫/૬૦
૨૯	૯૯૭૯૬	૪	૬૧	૩૧૫૫૮૨	૩૬	૬૧	૧/૩	૫૨૫૯	,, ૫૩/૬૦
૩૦	૯૯૮૦૧	૩૯	૬૧	૩૧૫૬૦૦	૧૩	૬૧	૨/૩	૫૨૬૦	,, ૧૧/૬૦
૩૧	૯૯૮૦૭	૧૩	૬૧	૩૧૫૬૧૭	૫૨	૬૧	૦/૩	૫૨૬૦	,, ૨૯/૬૦
૩૨	૯૯૮૧૨	૪૮	૬૧	૩૧૫૬૩૫	૨૯	૬૧	૧/૩	૫૨૬૦	,, ૪૭/૬૦
૩૩	૯૯૮૧૮	૨૨	૬૧	૩૧૫૬૫૩	૬	૬૧	૨/૩	૫૨૬૧	,, ૫/૬૦
૩૪	૯૯૮૨૩	૫૭	૬૧	૩૧૫૬૭૦	૪૫	૬૧	૦/૩	૫૨૬૧	,, ૨૩/૬૦
૩૫	૯૯૮૨૯	૩૧	૬૧	૩૧૫૬૮૮	૨૨	૬૧	૧/૩	૫૨૬૧	,, ૪૧/૬૦
૩૬	૯૯૮૩૫	૫	૬૧	૩૧૫૭૦૫	૬૦	૬૧	૨/૩	૫૨૬૧	,, ૫૯/૬૦
૩૭	૯૯૮૪૦	૪૦	૬૧	૩૧૫૭૨૩	૩૮	૬૧	૦/૩	૫૨૬૨	,, ૧૭/૬૦
૩૮	૯૯૮૪૬	૧૪	૬૧	૩૧૫૭૪૧	૧૫	૬૧	૧/૩	૫૨૬૨	,, ૩૫/૬૦
૩૯	૯૯૮૫૧	૪૯	૬૧	૩૧૫૭૫૮	૫૩	૬૧	૨/૩	૫૨૬૨	,, ૫૩/૬૦
૪૦	૯૯૮૫૭	૨૩	૬૧	૩૧૫૭૭૬	૩૧	૬૧	૦/૩	૫૨૬૩	,, ૧૧/૬૦
૪૧	૯૯૮૬૨	૫૮	૬૧	૩૧૫૭૯૪	૮	૬૧	૧/૩	૫૨૬૩	,, ૨૯/૬૦
૪૨	૯૯૮૬૮	૩૨	૬૧	૩૧૫૮૧૧	૪૬	૬૧	૨/૩	૫૨૬૩	,, ૪૭/૬૦
૪૩	૯૯૮૭૪	૬	૬૧	૩૧૫૮૨૯	૨૪	૬૧	૦/૩	૫૨૬૪	,, ૫/૬૦
૪૪	૯૯૮૭૯	૪૧	૬૧	૩૧૫૮૪૭	૧	૬૧	૧/૩	૫૨૬૪	,, ૨૩/૬૦
૪૫	૯૯૮૮૫	૧૫	૬૧	૩૧૫૮૬૪	૩૯	૬૧	૨/૩	૫૨૬૪	,, ૪૧/૬૦
૪૬	૯૯૮૯૦	૫૦	૬૧	૩૧૫૮૮૨	૧૭	૬૧	૦/૩	૫૨૬૪	,, ૫૯/૬૦
૪૭	૯૯૮૯૬	૨૪	૬૧	૩૧૫૮૯૯	૫૫	૬૧	૧/૩	૫૨૬૫	,, ૧૭/૬૦
૪૮	૯૯૯૦૧	૫૯	૬૧	૩૧૫૯૧૭	૩૨	૬૧	૨/૩	૫૨૬૫	,, ૩૫/૬૦
૪૯	૯૯૯૦૭	૩૩	૬૧	૩૧૫૯૩૫	૧૦	૬૧	૦/૩	૫૨૬૫	,, ૫૩/૬૦
૫૦	૯૯૯૧૩	૭	૬૧	૩૧૫૯૫૨	૪૮	૬૧	૧/૩	૫૨૬૬	,, ૧૧/૬૦
૫૧	૯૯૯૧૮	૪૨	૬૧	૩૧૫૯૭૦	૨૫	૬૧	૨/૩	૫૨૬૬	,, ૨૯/૬૦

૫૨	૯૯૯૨૪	૧૬	૬૧	૩૧૫૯૮૮	૩	૬૧	અં ૦	૫૨૬૬ ચો૦ ૪૭/૬૦
૫૩	૯૯૯૨૯	૫૧	૬૧	૩૧૬૦૦૫	૪૧	૬૧	અં ૧	૫૨૬૭ ,, ૫/૬૦
૫૪	૯૯૯૩૫	૨૫	૬૧	૩૧૬૦૨૩	૧૮	૬૧	અં ૨	૫૨૬૭ ,, ૨૩/૬૦
૫૫	૯૯૯૪૦	૬૦	૬૧	૩૧૬૦૪૦	૫૭	૬૧	અં ૦	૫૨૬૭ ,, ૪૧/૬૦
૫૬	૯૯૯૪૬	૩૪	૬૧	૩૧૬૦૫૮	૩૪	૬૧	અં ૧	૫૨૬૭ ,, ૫૯/૬૦
૫૭	૯૯૯૫૨	૮	૬૧	૩૧૬૦૭૬	૧૧	૬૧	અં ૨	૫૨૬૮ ,, ૧૭/૬૦
૫૮	૯૯૯૫૭	૪૩	૬૧	૩૧૬૦૯૩	૫૦	૬૧	અં ૦	૫૨૬૮ ,, ૩૫/૬૦
૫૯	૯૯૯૬૩	૧૭	૬૧	૩૧૬૧૧૧	૨૭	૬૧	અં ૧	૫૨૬૮ ,, ૫૩/૬૦
૬૦	૯૯૯૬૮	૫૨	૬૧	૩૧૬૧૨૯	૪	૬૧	અં ૨	૫૨૬૯ ,, ૧૧/૬૦
૬૧	૯૯૯૭૪	૨૬	૬૧	૩૧૬૧૪૬	૪૩	૬૧	અં ૦	૫૨૬૯ ,, ૨૯/૬૦
૬૨	૯૯૯૮૦	૦	૬૧	૩૧૬૧૬૪	૨૦	૬૧	અં ૧	૫૨૬૯ ,, ૪૭/૬૦
૬૩	૯૯૯૮૫	૩૫	૬૧	૩૧૬૧૮૧	૫૮	૬૧	અં ૨	૫૨૭૦ ,, ૫/૬૦
૬૪	૯૯૯૯૧	૯	૬૧	૩૧૬૧૯૯	૩૬	૬૧	અં ૦	૫૨૭૦ ,, ૨૩/૬૦
૬૫	૯૯૯૯૬	૪૪	૬૧	૩૧૬૨૧૭	૧૩	૬૧	અં ૧	૫૨૭૦ ,, ૪૧/૬૦
૬૬	૧૦૦૦૦૨	૧૮	૬૧	૩૧૬૨૩૪	૫૧	૬૧	અં ૨	૫૨૭૦ ,, ૫૯/૬૦
૬૭	૧૦૦૦૦૭	૫૩	૬૧	૩૧૬૨૫૨	૨૯	૬૧	અં ૦	૫૨૭૧ ,, ૧૭/૬૦
૬૮	૧૦૦૦૧૩	૨૭	૬૧	૩૧૫૨૭૦	૬	૬૧	અં ૧	૫૫૭૧ ,, ૩૫/૬૦
૬૯	૧૦૦૦૧૯	૧	૬૧	૩૧૬૨૮૭	૪૪	૬૧	અં ૨	૫૨૭૧ ,, ૫૩/૬૦
૭૦	૧૦૦૦૨૪	૩૬	૬૧	૩૧૬૩૦૫	૨૨	૬૧	અં ૦	૫૨૭૨ ,, ૧૧/૬૦
૭૧	૧૦૦૦૩૦	૧૦	૬૧	૩૧૬૩૨૨	૬૦	૬૧	અં ૧	૫૨૭૨ ,, ૨૯/૬૦
૭૨	૧૦૦૦૩૫	૪૫	૬૧	૩૧૬૩૪૦	૩૭	૬૧	અં ૨	૫૨૭૨ ,, ૪૭/૬૦
૭૩	૧૦૦૦૪૧	૧૯	૬૧	૩૧૬૩૫૮	૧૫	૬૧	અં ૦	૫૨૭૩ ,, ૫/૬૦
૭૪	૧૦૦૦૪૬	૫૪	૬૧	૩૧૬૩૭૫	૫૩	૬૧	અં ૧	૫૨૭૩ ,, ૨૩/૬૦
૭૫	૧૦૦૦૫૨	૨૮	૬૧	૩૧૬૩૯૩	૩૦	૬૧	અં ૨	૫૨૭૩ ,, ૪૧/૬૦
૭૬	૧૦૦૦૫૮	૨	૬૧	૩૧૬૪૧૧	૮	૬૧	અં ૦	૫૨૭૩ ,, ૫૯/૬૦
૭૭	૧૦૦૦૬૩	૩૭	૬૧	૩૧૬૪૨૮	૪૬	૬૧	અં ૧	૫૨૭૪ ,, ૧૭/૬૦
૭૮	૧૦૦૦૬૯	૧૧	૬૧	૩૧૬૪૪૬	૨૩	૬૧	અં ૨	૫૨૭૪ ,, ૩૫/૬૦
૭૯	૧૦૦૦૭૪	૪૬	૬૧	૩૧૬૪૬૪	૧	૬૧	અં ૦	૫૨૭૪ ,, ૫૩/૬૦
૮૦	૧૦૦૦૮૦	૨૦	૬૧	૩૧૬૪૮૧	૩૯	૬૧	અં ૧	૫૨૭૫ ,, ૧૧/૬૦

૮૧	૧૦૦૦૮૫	૫૫	૬૧	૩૧૬૪૯૯	૧૬	૬૧	૨/૩	૫૨૭૫	,,	૨૯/૬૦
૮૨	૧૦૦૦૯૧	૨૯	૬૧	૩૧૬૫૧૬	૫૫	૬૧	૦/૩	૫૨૭૫	,,	૪૭/૬૦
૮૩	૧૦૦૦૯૭	૩	૬૧	૩૧૬૫૩૪	૩૨	૬૧	૧/૩	૫૨૭૬	,,	૫/૬૦
૮૪	૧૦૦૧૦૨	૩૮	૬૧	૩૧૬૫૫૨	૯	૬૧	૨/૩	૫૨૭૬	,,	૨૩/૬૦
૮૫	૧૦૦૧૦૮	૧૨	૬૧	૩૧૬૫૬૯	૪૮	૬૧	૦/૩	૫૨૭૬	,,	૪૧/૬૦
૮૬	૧૦૦૧૧૩	૪૭	૬૧	૩૧૬૫૮૭	૨૫	૬૧	૧/૩	૫૨૭૬	,,	૫૯/૬૦
૮૭	૧૦૦૧૧૯	૨૧	૬૧	૩૧૬૬૦૫	૨	૬૧	૨/૩	૫૨૭૭	,,	૧૭/૬૦
૮૮	૧૦૦૧૨૪	૫૬	૬૧	૩૧૬૬૨૨	૪૧	૬૧	૦/૩	૫૨૭૭	,,	૩૫/૬૦
૮૯	૧૦૦૧૩૦	૩૦	૬૧	૩૧૬૬૪૦	૧૮	૬૧	૧/૩	૫૨૭૭	,,	૫૩/૬૦
૯૦	૧૦૦૧૩૬	૪	૬૧	૩૧૬૬૫૭	૫૬	૬૧	૨/૩	૫૨૭૮	,,	૧૧/૬૦
૯૧	૧૦૦૧૪૧	૩૯	૬૧	૩૧૬૬૭૫	૩૪	૬૧	૦/૩	૫૨૭૮	,,	૨૯/૬૦
૯૨	૧૦૦૧૪૭	૧૩	૬૧	૩૧૬૬૯૩	૧૧	૬૧	૧/૩	૫૩૭૮	,,	૪૭/૬૦
૯૩	૧૦૦૧૫૨	૪૮	૬૧	૩૧૬૭૧૦	૪૯	૬૧	૨/૩	૫૨૭૯	,,	૫/૬૦
૯૪	૧૦૦૧૫૮	૨૨	૬૧	૩૧૬૭૨૮	૨૭	૬૧	૦/૩	૫૨૭૯	,,	૨૩/૬૦
૯૫	૧૦૦૧૬૩	૫૭	૬૧	૩૧૬૭૪૬	૪	૬૧	૧/૩	૫૨૭૯	,,	૪૧/૬૦
૯૬	૧૦૦૧૬૯	૩૧	૬૧	૩૧૬૭૬૩	૪૨	૬૧	૨/૩	૫૨૭૯	,,	૫૯/૬૦
૯૭	૧૦૦૧૭૫	૫	૬૧	૩૧૬૭૮૧	૨૦	૬૧	૦/૩	૫૨૮૦	,,	૧૭/૬૦
૯૮	૧૦૦૧૮૦	૪૦	૬૧	૩૧૬૭૯૮	૫૮	૬૧	૧/૩	૫૨૮૦	,,	૩૫/૬૦
૯૯	૧૦૦૧૮૬	૧૪	૬૧	૩૧૬૮૧૬	૩૫	૬૧	૨/૩	૫૨૮૦	,,	૫૩/૬૦
૧૦૦	૧૦૦૧૯૧	૪૯	૬૧	૩૧૬૮૩૪	૧૩	૬૧	૦/૩	૫૨૮૧	,,	૧૧/૬૦
૧૦૧	૧૦૦૧૯૭	૨૩	૬૧	૩૧૬૮૫૧	૫૧	૬૧	૧/૩	૫૨૮૧	,,	૨૯/૬૦
૧૦૨	૧૦૦૨૦૨	૫૮	૬૧	૩૧૬૮૬૯	૨૮	૬૧	૨/૩	૫૨૮૧	,,	૪૭/૬૦
૧૦૩	૧૦૦૨૦૮	૩૨	૬૧	૩૧૬૮૮૭	૬	૬૧	૦/૩	૫૨૮૨	,,	૫/૬૦
૧૦૪	૧૦૦૨૧૪	૬	૬૧	૩૧૬૯૦૪	૪૪	૬૧	૧/૩	૫૨૮૨	,,	૨૩/૬૦
૧૦૫	૧૦૦૨૧૯	૪૧	૬૧	૩૧૬૯૨૨	૨૧	૬૧	૨/૩	૫૨૮૨	,,	૪૧/૬૦
૧૦૬	૧૦૦૨૨૫	૧૫	૬૧	૩૧૬૯૩૯	૬૦	૬૧	૦/૩	૫૨૮૨	,,	૫૯/૬૦
૧૦૭	૧૦૦૨૩૦	૫૦	૬૧	૩૧૬૯૫૭	૩૭	૬૧	૧/૩	૫૨૮૩	,,	૧૭/૬૦
૧૦૮	૧૦૦૨૩૬	૨૪	૬૧	૩૧૬૯૭૫	૧૪	૬૧	૨/૩	૫૨૮૩	,,	૩૫/૬૦
૧૦૯	૧૦૦૨૪૧	૫૯	૬૧	૩૧૬૯૯૨	૫૩	૬૧	૦/૩	૫૨૮૩	,,	૫૩/૬૦

૧૧૦	૧૦૦૨૪૭	૩૩	૬૧	૩૧૭૦૧૦	૩૦	૬૧	૧/૩	૫૨૮૪ ઘો૦ ૧૧/૬૦
૧૧૧	૧૦૦૨૫૩	૭	૬૧	૩૧૭૦૨૮	૭	૬૧	૨/૩	૫૨૮૪ „ ૨૯/૬૦
૧૧૨	૧૦૦૨૫૮	૪૨	૬૧	૩૧૭૦૪૫	૪૬	૬૧	૦/૩	૫૨૮૪ „ ૪૭/૬૦
૧૧૩	૧૦૦૨૬૪	૧૬	૬૧	૩૧૭૦૬૩	૨૩	૬૧	૧/૩	૫૨૮૫ „ ૫/૬૦
૧૧૪	૧૦૦૨૬૯	૫૧	૬૧	૩૧૭૦૮૧	૦	૬૧	૨/૩	૫૨૮૫ „ ૨૩/૬૦
૧૧૫	૧૦૦૨૭૫	૨૫	૬૧	૩૧૭૦૯૮	૩૯	૬૧	૦/૩	૫૨૮૫ „ ૪૧/૬૦
૧૧૬	૧૦૦૨૮૦	૬૦	૬૧	૩૧૭૧૧૬	૧૬	૬૧	૧/૩	૫૨૮૫ „ ૫૯/૬૦
૧૧૭	૧૦૦૨૮૬	૩૪	૬૧	૩૧૭૧૩૩	૫૪	૬૧	૨/૩	૫૨૮૬ „ ૧૭/૬૦
૧૧૮	૧૦૦૨૯૨	૮	૬૧	૩૧૭૧૫૧	૩૨	૬૧	૦/૩	૫૨૮૬ „ ૩૫/૬૦
૧૧૯	૧૦૦૨૯૭	૪૩	૬૧	૩૧૭૧૬૯	૯	૬૧	૧/૩	૫૨૮૬ „ ૫૩/૬૦
૧૨૦	૧૦૦૩૦૩	૧૭	૬૧	૩૧૭૧૮૬	૪૭	૬૧	૨/૩	૫૨૮૭ „ ૧૧/૬૦
૧૨૧	૧૦૦૩૦૮	૫૨	૬૧	૩૧૭૨૦૪	૨૫	૬૧	૦/૩	૫૨૮૭ „ ૨૯/૬૦
૧૨૨	૧૦૦૩૧૪	૨૬	૬૧	૩૧૭૨૨૨	૨	૬૧	૧/૩	૫૨૮૭ „ ૪૭/૬૦
૧૨૩	૧૦૦૩૨૦	૦	૬૧	૩૧૭૨૩૯	૪૦	૬૧	૨/૩	૫૨૮૮ „ ૫/૬૦
૧૨૪	૧૦૦૩૨૫	૩૫	૬૧	૩૧૭૨૫૭	૧૮	૬૧	૦/૩	૫૨૮૮ „ ૨૩/૬૦
૧૨૫	૧૦૦૩૩૧	૯	૬૧	૩૧૭૨૭૪	૫૬	૬૧	૧/૩	૫૨૮૮ „ ૪૧/૬૦
૧૨૬	૧૦૦૩૩૬	૪૪	૬૧	૩૧૭૨૯૨	૩૩	૬૧	૨/૩	૫૨૮૮ „ ૫૯/૬૦
૧૨૭	૧૦૦૩૪૨	૧૮	૬૧	૩૧૭૩૧૦	૧૧	૬૧	૦/૩	૫૨૮૯ „ ૧૭/૬૦
૧૨૮	૧૦૦૩૪૭	૫૩	૬૧	૩૧૭૩૨૭	૪૯	૬૧	૧/૩	૫૨૮૯ „ ૩૫/૬૦
૧૨૯	૧૦૦૩૫૩	૨૭	૬૧	૩૧૭૩૪૫	૨૬	૬૧	૨/૩	૫૨૮૯ „ ૫૩/૬૦
૧૩૦	૧૦૦૩૫૯	૧	૬૧	૩૧૭૩૬૩	૪	૬૧	૦/૩	૫૨૯૦ „ ૧૧/૬૦
૧૩૧	૧૦૦૩૬૪	૩૬	૬૧	૩૧૭૩૮૦	૪૨	૬૧	૧/૩	૫૨૯૦ „ ૨૯/૬૦
૧૩૨	૧૦૦૩૭૦	૧૦	૬૧	૩૧૭૩૯૮	૧૯	૬૧	૨/૩	૫૨૯૦ „ ૪૭/૬૦
૧૩૩	૧૦૦૩૭૫	૪૫	૬૧	૩૧૭૪૧૫	૫૮	૬૧	૦/૩	૫૨૯૧ „ ૫/૬૦
૧૩૪	૧૦૦૩૮૧	૧૯	૬૧	૩૧૭૪૩૩	૩૫	૬૧	૧/૩	૫૨૯૧ „ ૨૩/૬૦
૧૩૫	૧૦૦૩૮૬	૫૪	૬૧	૩૧૭૪૫૧	૧૨	૬૧	૨/૩	૫૨૯૧ „ ૪૧/૬૦
૧૩૬	૧૦૦૩૯૨	૨૮	૬૧	૩૧૭૪૬૮	૫૧	૬૧	૦/૩	૫૨૯૧ „ ૫૯/૬૦
૧૩૭	૧૦૦૩૯૮	૨	૬૧	૩૧૭૪૮૬	૨૮	૬૧	૧/૩	૫૨૯૨ „ ૧૭/૬૦
૧૩૮	૧૦૦૪૦૩	૩૭	૬૧	૩૧૭૫૦૪	૫	૬૧	૨/૩	૫૨૯૨ „ ૩૫/૬૦

૧૩૯	૧૦૦૪૦૯	૧૧	૬૧	૩૧૭૫૨૧	૪૪	૬૧	૦/૩	૫૨૯૨	ચો૦	૫૩/૬૦
૧૪૦	૧૦૦૪૧૪	૪૬	૬૧	૩૧૬૫૩૯	૨૧	૬૧	૧/૩	૫૨૯૩	,,	૧૧/૬૦
૧૪૧	૧૦૦૪૨૦	૨૦	૬૧	૩૧૭૫૫૬	૫૯	૬૧	૨/૩	૫૨૯૩	,,	૨૯/૬૦
૧૪૨	૧૦૦૪૨૫	૫૫	૬૧	૩૧૭૫૭૪	૩૭	૬૧	૦/૩	૫૨૯૩	,,	૪૭/૬૦
૧૪૩	૧૦૦૪૩૧	૨૯	૬૧	૩૧૭૫૯૨	૧૪	૬૧	૧/૩	૫૨૯૪	,,	૫/૬૦
૧૪૪	૧૦૦૪૩૭	૩	૬૧	૩૧૭૬૦૯	૫૨	૬૧	૨/૩	૫૨૯૪	,,	૨૩/૬૦
૧૪૫	૧૦૦૪૪૨	૩૮	૬૧	૩૧૭૬૨૭	૩૦	૬૧	૦/૩	૫૨૯૪	,,	૪૧/૬૦
૧૪૬	૧૦૦૪૪૮	૧૨	૬૧	૩૧૭૬૪૫	૭	૬૧	૧/૩	૫૨૯૪	,,	૫૯/૬૦
૧૪૭	૧૦૦૪૫૩	૪૭	૬૧	૩૧૭૬૬૨	૪૫	૬૧	૨/૩	૫૨૯૫	,,	૧૭/૬૦
૧૪૮	૧૦૦૪૫૯	૨૧	૬૧	૭૧૭૬૮૦	૨૩	૬૧	૦/૩	૫૨૯૫	,,	૩૫/૬૦
૧૪૯	૧૦૦૪૬૪	૫૬	૬૧	૭૧૭૬૯૮	૦	૬૧	૧/૩	૫૨૯૫	,,	૫૩/૬૦
૧૫૦	૧૦૦૪૭૦	૩૦	૬૧	૩૧૭૭૧૫	૩૮	૬૧	૨/૩	૫૨૯૬	,,	૧૧/૬૦
૧૫૧	૧૦૦૪૭૬	૪	૬૧	૩૧૭૭૩૩	૧૬	૬૧	૦/૩	૫૨૯૬	,,	૨૯/૬૦
૧૫૨	૧૦૦૪૮૧	૩૯	૬૧	૩૧૭૭૫૦	૫૪	૬૧	૧/૩	૫૨૯૬	,,	૪૭/૬૦
૧૫૩	૧૦૦૪૮૭	૧૩	૬૧	૩૧૭૭૬૮	૩૧	૬૧	૨/૩	૫૨૯૭	,,	૫/૬૦
૧૫૪	૧૦૦૪૯૨	૪૮	૬૧	૩૧૭૭૮૬	૯	૬૧	૦/૩	૫૨૯૭	,,	૨૩/૬૦
૧૫૫	૧૦૦૪૯૮	૨૨	૬૧	૩૧૭૮૦૩	૪૭	૬૧	૧/૩	૫૨૯૭	,,	૪૧/૬૦
૧૫૬	૧૦૦૫૦૩	૫૭	૬૧	૩૧૭૮૨૧	૨૪	૬૧	૨/૩	૫૨૯૭	,,	૫૯/૬૦
૧૫૭	૧૦૦૫૦૯	૩૧	૬૧	૩૧૭૮૩૯	૨	૬૧	૦/૩	૫૨૯૮	,,	૧૭/૬૦
૧૫૮	૧૦૦૫૧૪	૫	૬૧	૩૧૭૮૫૬	૪૦	૬૧	૧/૩	૫૨૯૮	,,	૩૫/૬૦
૧૫૯	૧૦૦૫૨૦	૪૦	૬૧	૩૧૭૮૭૪	૧૭	૬૧	૨/૩	૫૨૯૮	,,	૫૩/૬૦
૧૬૦	૧૦૦૫૨૬	૧૪	૬૧	૩૧૭૮૯૧	૫૬	૬૧	૦/૩	૫૨૯૯	,,	૧૧/૬૦
૧૬૧	૧૦૦૫૩૧	૪૯	૬૧	૩૧૭૯૦૯	૩૩	૬૧	૧/૩	૫૨૯૯	,,	૨૯/૬૦
૧૬૨	૧૦૦૫૩૭	૨૩	૬૧	૩૧૭૯૨૭	૧૦	૬૧	૨/૩	૫૨૯૯	,,	૪૭/૬૦
૧૬૩	૧૦૦૫૪૨	૫૮	૬૧	૩૧૭૯૪૪	૪૮	૬૧	૦/૩	૫૩૦૦	,,	૫/૬૦
૧૬૪	૧૦૦૫૪૮	૩૨	૬૧	૩૧૭૯૬૨	૨૬	૬૧	૧/૩	૫૩૦૦	,,	૨૩/૬૦
૧૬૫	૧૦૦૫૫૪	૬	૬૧	૩૧૭૯૮૦	૩	૬૧	૨/૩	૫૩૦૦	,,	૪૧/૬૦
૧૬૬	૧૦૦૫૫૯	૪૧	૬૧	૩૧૭૯૯૭	૪૨	૬૧	૦/૩	૫૩૦૦	,,	૫૯/૬૦
૧૬૭	૧૦૦૫૬૫	૧૫	૬૧	૩૧૮૦૧૫	૧૯	૬૧	૧/૩	૫૩૦૧	,,	૧૭/૬૦

૧૬૮	૧૦૦૫૭૦	૫૦	૬૧	૩૧૮૦૩૨	૫૭	૬૧	૨/૩	૫૩૦૧ ચો૦ ૩૫/૬૦
૧૬૯	૧૦૦૫૭૬	૨૪	૬૧	૩૧૮૦૫૦	૩૫	૬૧	૦/૩	૫૩૦૧ ,, ૫૩/૬૦
૧૭૦	૧૦૦૫૮૧	૫૯	૬૧	૩૧૮૦૬૮	૧૨	૬૧	૧/૩	૫૩૦૨ ,, ૧૧/૬૦
૧૭૧	૧૦૦૫૮૭	૩૩	૬૧	૩૧૮૦૮૫	૫૦	૬૧	૨/૩	૫૩૦૨ ,, ૨૯/૬૦
૧૭૨	૧૦૦૫૯૩	૭	૬૧	૩૧૮૧૦૩	૨૮	૬૧	૦/૩	૫૩૦૨ ,, ૪૭/૬૦
૧૭૩	૧૦૦૫૯૮	૪૨	૬૧	૩૧૮૧૨૧	૫	૬૧	૧/૩	૫૩૦૩ ,, ૫/૬૦
૧૭૪	૧૦૦૬૦૪	૧૬	૬૧	૩૧૮૧૩૮	૪૩	૬૧	૨/૩	૫૩૦૩ ,, ૨૩/૬૦
૧૭૫	૧૦૦૬૦૯	૫૧	૬૧	૩૧૮૧૫૬	૨૧	૬૧	૦/૩	૫૩૦૩ ,, ૪૧/૬૦
૧૭૬	૧૦૦૬૧૫	૨૫	૬૧	૩૧૮૧૭૩	૫૯	૬૧	૧/૩	૫૩૦૩ ,, ૫૯/૬૦
૧૭૭	૧૦૦૬૨૦	૬૦	૬૧	૩૧૮૧૯૧	૩૬	૬૧	૨/૩	૫૩૦૪ ,, ૧૭/૬૦
૧૭૮	૧૦૦૬૨૬	૩૪	૬૧	૩૧૮૨૦૯	૧૪	૬૧	૦/૩	૫૩૦૪ ,, ૩૫/૬૦
૧૭૯	૧૦૦૬૩૨	૮	૬૧	૩૧૮૨૨૬	૫૨	૬૧	૧/૩	૫૩૦૪ ,, ૫૩/૬૦
૧૮૦	૧૦૦૬૩૭	૪૩	૬૧	૩૧૮૨૪૪	૨૯	૬૧	૨/૩	૫૩૦૫ ,, ૧૧/૬૦
૧૮૧	૧૦૦૬૪૩	૧૭	૬૧	૩૧૮૨૬૨	૭	૬૧	૦/૩	૫૩૦૫ ,, ૨૯/૬૦
૧૮૨	૧૦૦૬૪૮	૫૨	૬૧	૩૧૮૨૭૯	૪૫	૬૧	૧/૩	૫૩૦૫ ,, ૪૭/૬૦
૧૮૩	૧૦૦૬૫૪	૨૬	૬૧	૩૧૮૨૯૭	૨૨	૬૧	૨/૩	૫૩૦૫ ,, ૬૫/૬૦
૧૮૪	૧૦૦૬૬૦	૦	૬૧	૩૧૮૩૧૫	૦	૬૧	૦/૩	૫૩૦૫ ,, ૮૩/૬૦*

ઉપર પ્રમાણેના વિષ્કંભમાં સૂર્યના બે બાજુના મળીને બે મંડળમાં બે આંતરા સહિત ૪ ૬૬/૬૧ ભાગ વધારતાં કુલે ૧૦૦૬૬૦ યોજન અને ૯૬ ભાગ આવે છે તે બરાબર છે તે પ્રમાણે પરિધિમાં વધારો કરી લેવો. દરેક મંડળના વિષ્કંભમાં ૫ ૩૫/૬૧ વધારવાથી તેની પરિધિમાં કાંઇક ઊણુ ૧૮ યોજન થાય તેટલો મૂળ પરિધિમાં વધારો થવાથી ૬૦ મુહૂર્ત્તે પૂરી કરવાની પરિધિમાં દર મુહૂર્ત્તે જે ગતિ પ્રથમ મંડળે કહી છે તેમાં દરેક મંડળે કાંઇક ન્યૂન ૧૮/૬૦ યોજન વધે. એ પ્રમાણે ૧૮૩ મંડળમાં વૃદ્ધિ થાય. તે વિષ્કંભ, પરિધિ ને મુહૂર્ત્તગતિ સાથે ઉપર બતાવેલ છે.

* એ પ્રમાણે આવે પણ કાંઇક ન્યૂન ૧૮ ભાગ વધતા હોવાથી એકંદર ૬૫/૬૦ ઓછા કરવા એટલે ખરી રીતે ૫૩૦૫ ૧૮/૬૦ મુહૂર્ત્તગતિ છેલ્લે મંડળે જાણવી.

અઢીદ્વીપ અને બે સમુદ્રના સૂર્ય–ચંદ્રાદિકની સંખ્યાનું યંત્ર ૧૬ મું.

દ્વીપ–સમુદ્ર	જંબૂદ્વીપ	લવણસમુદ્ર	ધાતકીખંડ	કાલોદધિ	પુષ્કરાર્ધ
ચંદ્ર–સૂર્ય	૨–૨	૪–૪	૧૨–૧૨	૪૨–૪૨	૭૨–૭૨=૧૩૨
નક્ષત્ર ૨૮ ને બેએ ગુણવાથી	૫૬	ચારને ૨૮ ગુણા કરવાથી ૧૧૨	બારને ૨૮ ગુણા કરવાથી ૩૩૬	૪૨ ને ૨૮ ગુણા કરવાથી ૧૧૭૬	૭૨ ને ૨૮ ગુણા કરવાથી ૨૦૧૬
ગ્રહ ૮૮ ને બેએ ગુણવાથી	૧૭૬	ચારને ૮૮ ગુણા કરવાથી ૩૫૨	બારને ૮૮ ગુણા કરવાથી ૧૦૫૬	૪૨ ને ૮૮ ગુણા કરવાથી ૩૬૯૬	૭૨ ને ૮૮ ગુણા કરવાથી ૬૩૩૬
તારાની કોડાકોડી ૬૬૯૭૫ બેએગુણવાથી	૧૩૩૯૫૦ કોડાકોડી	આ તારાના અંકનેે૪ ગુણાકરવાથી ૨૬૭૯૦૦	આ તારાના અંકને ૧૨ ગુણા કરવાથી ૮૦૩૭૦૦	આ તારાના અંકને ૪૨ ગુણા કરવાથી૨૮૧૨૯૫૦	આ તારાના અંકને ૭૨ ગુણા કરવાથી૪૮૨૨૨૦૦

ઊર્ધ્વ દેવલોકે વિમાનોના મુખ–ભૂમિ વિગેરે નીસંખ્યાનું યંત્ર ૧૭ મું.

દરેક દેવલોકે શ્રેણિગત વિમાનની સંખ્યા લાવવા માટે ઉપાય.

દેવલોક	પ્રતર	પ્રથમ પ્રતર	છેલ્લ પ્રતર	મુખ	ભૂમિ	સરવાળો	અર્ધ	ગુણાકાર	આવલિકા પ્રવિષ્ટ	પુષ્પાવકીર્ણ	કુલ
સૌધર્મ ઇશાને	૧૩	૬૨	૫૦	૨૪૯	૨૦૧	૪૫૦	૨૨૫	૧૩	૨૯૨૫	૫૯૯૭૦૭૫	૬૦૦૦૦૦૦
સનત્કુમાર–માહેંદ્ર	૧૨	૪૯	૩૮	૧૯૭	૧૫૩	૩૫૦	૧૭૫	૧૨	૨૧૦૦	૧૯૯૭૯૦૦	૨૦૦૦૦૦૦
બ્રહ્મ દેવલોકે	૬	૩૭	૩૨	૧૪૯	૧૨૯	૨૭૮	૧૩૯	૬	૮૩૪	૩૯૯૧૬૬	૪૦૦૦૦૦
લાંતક દેવલોકે	૫	૩૧	૨૭	૧૨૫	૧૦૯	૨૩૪	૧૧૭	૫	૫૮૫	૪૯૪૧૫	૫૦૦૦૦
શુક્ર દેવલોકે	૪	૨૬	૨૩	૧૦૫	૯૩	૧૯૮	૯૯	૪	૩૯૬	૩૯૬૦૪	૪૦૦૦૦
સહસ્રાર દેવલોકે	૪	૨૨	૧૯	૮૯	૭૭	૧૬૬	૮૩	૪	૩૩૨	૫૬૬૮	૬૦૦૦
આનત–પ્રાણતે	૪	૧૮	૧૫	૭૩	૬૧	૧૩૪	૬૭	૪	૨૬૮	૧૩૨	૪૦૦
આરણ–અચ્યુતે	૪	૧૪	૧૧	૫૭	૪૫	૧૦૨	૫૧	૪	૨૦૪	૯૬	૩૦૦
અધો–ગ્રૈવેયકત્રિકે	૩	૧૦	૮	૪૧	૩૩	૭૪	૩૭	૩	૧૧૧	૦	૧૧૧
મધ્ય–ગ્રૈવેયકત્રિકે	૩	૭	૫	૨૯	૨૧	૫૦	૨૫	૩	૭૫	૩૨	૧૦૭
ઉપરિ–ગ્રૈવેયકત્રિકે	૩	૪	૨	૧૭	૯	૨૬	૧૩	૩	૩૯	૬૧	૧૦૦
પાંચ અનુત્તરે	૧	૫	૦	૫	૦	૦	૦	૦	૫	૦	૫
એકંદર	૬૨	૬૨	૫	૨૪૯	૫	૨૫૪	૧૨૭	૬૨	૭૮૭૪	૮૪૮૯૧૪૯	૮૪૯૭૦૨૩

૬૨ ને ચોગુણા કરી એક ભેળવતાં ૨૪૯ થાય એમ દરેક અંક માટે કરવું.

આવલિકા પ્રવિષ્ટમાં વૃત્ત, ત્ર્યસ્ર, ચતુરસ્રનું યંત્ર ૧૮ મું.

સૌધર્મ-ઇશાન.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	કુલવિ.
આ.પ્ર.વિમાન	૬૨	૬૧	૬૦	૫૯	૫૮	૫૭	૫૬	૫૫	૫૪	૫૩	૫૨	૫૧	૫૦	૭૨૮
ત્રિખુણીયા	૮૪	૮૪	૮૦	૮૦	૮૦	૭૬	૭૬	૭૬	૭૨	૭૨	૭૨	૬૮	૬૮	૯૮૮
ચાર ખુણીયા	૮૪	૮૦	૮૦	૮૦	૭૬	૭૬	૭૬	૭૨	૭૨	૭૨	૬૮	૬૮	૬૮	૯૭૨
વાટલા	૮૧	૮૧	૮૧	૭૭	૭૭	૭૭	૭૩	૭૩	૭૩	૬૯	૬૯	૬૯	૬૫	૯૬૫
સર્વ સંખ્યા	૨૪૯	૨૪૫	૨૪૧	૨૩૭	૨૩૩	૨૨૯	૨૨૫	૨૨૧	૨૧૭	૨૧૩	૨૦૯	૨૦૫	૨૦૧	૨૯૨૫

દરેક દિશાના કુલ ૭૨૮ ને ચારે ગુણી મધ્યના ૧૩ ભેળવતાં ૨૯૨૫ થાય.

સનત્કુમાર-માહેંદ્ર.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	કુલ વિ.
આ.પ્ર.વિમાન	૪૯	૪૮	૪૭	૪૬	૪૫	૪૪	૪૩	૪૨	૪૧	૪૦	૩૯	૩૮	૫૨૨
ત્રિખુણીયા	૬૮	૬૪	૬૪	૬૪	૬૦	૬૦	૬૦	૫૬	૫૬	૫૬	૫૨	૫૨	૭૧૨
ચાર ખુણીયા	૬૪	૬૪	૬૪	૬૦	૬૦	૬૦	૫૬	૫૬	૫૬	૫૨	૫૨	૫૨	૬૯૬
વાટલા	૬૫	૬૫	૬૧	૬૧	૬૧	૫૭	૫૭	૫૭	૫૩	૫૩	૫૩	૪૯	૬૯૨
સર્વ સંખ્યા	૧૯૭	૧૯૩	૧૮૯	૧૮૫	૧૮૧	૧૭૭	૧૭૩	૧૬૯	૧૬૫	૧૬૧	૧૫૭	૧૫૩	૨૧૦૦

દરેક દિશાના આ. પ્ર. કુલ ૫૨૨ ને ચારે ગુણું ૧૨ ભેળવતાં ૨૧૦૦ થાય.

૫ બ્રહ્મ દેવલોક.								૬ લાંતક દેવલોક.						
પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	કુલ	પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	કુલ
આ. પ્ર. વિ.	૩૭	૩૬	૩૫	૩૪	૩૩	૩૨	૨૦૭	આ. પ્ર. વિ.	૩૧	૩૦	૨૯	૨૮	૨૭	૧૪૫
ત્રિખુણીયા	૫૨	૪૮	૪૮	૪૮	૪૪	૪૪	૨૮૪	ત્રિખુણીયા	૪૪	૪૦	૪૦	૪૦	૩૬	૨૦૦
ચાર ખુણીયા	૪૮	૪૮	૪૮	૪૪	૪૪	૪૪	૨૭૬	ચાર ખુણીયા	૪૦	૪૦	૪૦	૩૬	૩૬	૧૯૨
વાટલા	૪૯	૪૯	૪૫	૪૫	૪૫	૪૧	૨૭૪	વાટલા	૪૧	૪૧	૩૭	૩૭	૩૭	૧૯૩
સર્વ સંખ્યા	૧૪૯	૧૪૫	૧૪૧	૧૩૭	૧૩૩	૧૨૯	૮૩૪	સર્વ સંખ્યા	૧૨૫	૧૨૧	૧૧૭	૧૧૩	૧૦૯	૫૮૫

કુલ ૨૦૭ ને ચારે ગુણી ૬ ભેળવતાં ૮૩૪ થાય. કુલ ૧૪૫ ને ચારે ગુણી ૫ ભેળવતાં ૫૮૫

૭ શુક્ર દેવલોક.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	કુલ
આ. પ્ર.વિમાન	૨૬	૨૫	૨૪	૨૩	૯૮
ત્રિખુણીયા	૩૬	૩૬	૩૨	૩૨	૧૩૬
ચાર ખુણીયા	૩૬	૩૨	૩૨	૩૨	૧૩૨
વાટલા	૩૩	૩૩	૩૩	૨૯	૧૨૮
સર્વ સંખ્યા	૧૦૫	૧૦૧	૯૭	૯૩	૩૯૬

૮ સહસ્રાર દેવલોક.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	કુલ
આ.પ્ર.વિમાન	૨૨	૨૧	૨૦	૧૯	૮૨
ત્રિખુણીયા	૩૨	૨૮	૨૮	૨૮	૧૧૬
ચાર ખુણીયા	૨૮	૨૮	૨૮	૨૪	૧૦૮
વાટલા	૨૯	૨૯	૨૫	૨૫	૧૦૮
સર્વ સંખ્યા	૮૯	૮૫	૮૧	૭૭	૩૩૨

૯ આનત. ૧૦ પ્રાણુત.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	કુલ
આ.પ્ર. વિમાન	૧૮	૧૭	૧૬	૧૫	૬૬
ત્રિખુણીયા	૨૪	૨૪	૨૪	૨૦	૯૨
ચાર ખુણીયા	૨૪	૨૪	૨૦	૨૦	૮૮
વાટલા	૨૫	૨૧	૨૧	૨૧	૮૮
સર્વ સંખ્યા	૭૩	૬૯	૬૫	૬૧	૨૬૮

૧૧ આરણ. ૧૨ અચ્યુત.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	કુલ
આ.પ્ર.વિમાન	૧૪	૧૩	૧૨	૧૧	૫૦
ત્રિખુણીયા	૨૦	૨૦	૧૬	૧૬	૭૨
ચાર ખુણીયા	૨૦	૧૬	૧૬	૧૬	૬૮
વાટલા	૧૭	૧૭	૧૭	૧૩	૬૪
સર્વ સંખ્યા	૫૭	૫૩	૪૯	૪૫	૨૦૪

નવ ગ્રૈવેયક ૯.

પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	કુલ
આ.પ્ર.વિમાન	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૫૪
ત્રિખુણીયા	૧૬	૧૨	૧૨	૧૨	૮	૮	૮	૪	૪	૮૪
ચાર ખુણીયા	૧૨	૧૨	૧૨	૮	૮	૮	૪	૪	૪	૭૨
વાટલા	૧૩	૧૩	૯	૯	૯	૫	૫	૫	૧	૬૯
સર્વ સંખ્યા	૪૧	૩૭	૩૩	૨૯	૨૫	૨૧	૧૭	૧૩	૯	૨૨૫

અનુત્તર / કુલ.

પ્રતર	૧	કુલ.
આ.પ્ર.વિમાન	૧	
ત્રિખુણીયા	૪	૨૬૮૮
ચાર ખુણીયા	૦	૨૬૦૪
વાટલા	૧	૨૫૮૨
સર્વ સંખ્યા	૫	૭૮૭૪

દેવલોકના ચિહ્ન, સામાનિક, આત્મરક્ષક દેવોની સંખ્યા વિગેરે. (૧૯)

	દેવોનાં ચિહ્ન	સામાનિક દેવો	આત્મરક્ષક	આધાર	પૃથ્વીપિંડ યોજન	વિમાન ઉચ્ચત્વ
૧ સૌધર્મેંદ્ર	મૃગ	૮૪૦૦૦	૩૩૬૦૦૦	ઘનોદધિ	૨૭૦૦	૫૦૦યો.
૨ ઇશાનેંદ્ર	મહિષ	૮૦૦૦૦	૩૨૦૦૦૦	ઘનોદધિ	૨૭૦૦	૫૦૦
૩ સનત્કુમારેંદ્ર	વરાહ	૭૨૦૦૦	૨૮૮૦૦૦	ઘનવાત	૨૬૦૦	૬૦૦
૪ માહેંદ્રેંદ્ર	સિંહ	૭૦૦૦૦	૨૮૦૦૦૦	ઘનવાત	૨૬૦૦	૬૦૦
૫ બ્રહ્મેંદ્ર	બકરો	૬૦૦૦૦	૨૪૦૦૦૦	ઘનવાત	૨૫૦૦	૭૦૦
૬ લાંતકેંદ્ર	દર્દુર	૫૦૦૦૦	૨૦૦૦૦૦	ઘનોદધિ ઘનવાત	૨૫૦૦	૭૦૦
૭ શુક્રેંદ્ર	હય	૪૦૦૦૦	૧૬૦૦૦૦	ઘનોદધિ ઘનવાત	૨૪૦૦	૮૦૦
૮ સહસ્રારેંદ્ર	ગજ	૩૦૦૦૦	૧૨૦૦૦૦	ઘનોદધિ ઘનવાત	૨૪૦૦	૮૦૦
૯ આનતેંદ્ર ૧૦ પ્રાણતેંદ્ર	ભુજગ ગેંડો	૨૦૦૦૦	૮૦૦૦૦	આકાશ	૨૩૦૦	૯૦૦
૧૧ આરણેંદ્ર ૧૨ અચ્યુતેંદ્ર	વૃષભ મૃગ	૧૦૦૦૦	૪૦૦૦૦	આકાશ	૨૩૦૦	૯૦૦
		૫૧૬૦૦૦	૨૦૬૪૦૦૦			
નવગ્રૈવેયક		નથી	નથી	આકાશ	૨૨૦૦	૧૦૦૦
પાંચ અનુત્તર વિ.		નથી	નથી	આકાશ	૨૧૦૦	૧૧૦૦
					કુલ ૩૨૦૦	

સંઘયણને આશ્રી ગતિનું યંત્ર ૨૦ મું.

સંઘયણ	ગતિ
છેવઠું	ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, સૌધર્માદિક ચાર દેવલોક સુધી [જાય.
કીલિકા	બ્રહ્મદેવલોક–લાંતકદેવલોક સુધી જાય.
અર્ધનારાચ	શુક્રદેવલોક–સહસ્રાર દેવલોક સુધી જાય.
નારાચ	આનત–પ્રાણત દેવલોક સુધી જાય.
ઋષભનારાચ	આરણ–અચ્યુત દેવલોક સુધી જાય.
વજ્રર્ષભનારાચ	ભવનપતિથી યાવત્ મોક્ષે જાય.

દરેક દેવલોકના વિમાનોની સંખ્યા જાણવાનું યંત્ર ૨૧ મું.

નામ	ત્રિકોણ વિમાન	ચોખૂણા વિમાન	વાટલા વિમાન	ત્રણેના મળી કુલ	પુષ્પાવકીર્ણ વિમાન	સર્વ મળીને વિમાન
૧ સૌધર્મ	૪૯૪	૪૮૬	૭૨૭	૧૭૦૭	૩૧૯૮૨૯૩	૩૨૦૦૦૦૦
૨ ઇશાન	૪૯૪	૪૮૬	૨૩૮	૧૨૧૮	૨૭૯૮૭૮૨	૨૮૦૦૦૦૦
બેના મળીને	૯૮૮	૯૭૨	૯૬૫	૨૯૨૫	૫૯૯૭૦૭૫	૬૦૦૦૦૦૦
૩ સનત્કુમાર	૩૫૬	૩૪૮	૫૨૨	૧૨૨૬	૧૧૯૮૭૭૪	૧૨૦૦૦૦૦
૪ માહેંદ્ર	૩૫૬	૩૪૮	૧૭૦	૮૭૪	૭૯૯૧૨૬	૮૦૦૦૦૦
બેના મળીને	૭૧૨	૬૯૬	૬૯૨	૨૧૦૦	૧૯૯૭૯૦૦	૨૦૦૦૦૦૦
૫ બ્રહ્મલોક	૨૮૪	૨૭૬	૨૭૪	૮૩૪	૩૯૯૧૬૬	૪૦૦૦૦૦
૬ લાંતક	૨૦૦	૧૯૨	૧૯૩	૫૮૫	૪૯૪૧૫	૫૦૦૦૦
૭ શુક્રદેવલોક	૧૩૬	૧૩૨	૧૨૮	૩૯૬	૩૯૬૦૪	૪૦૦૦૦
૮ સહસ્રાર	૧૧૬	૧૦૮	૧૦૮	૩૩૨	૫૬૬૮	૬૦૦૦
૯ આનત ૧૦ પ્રાણત	૯૨	૮૮	૮૮	૨૬૮	૧૩૨	૪૦૦
૧૧ આરણ ૧૨ અચ્યુત	૭૨	૬૮	૬૪	૨૦૪	૯૬	૩૦૦
૧-૨-૩ અધોગ્રૈવેયક	૪૦	૩૬	૩૫	૧૧૧	૦	૧૧૧
૪-૫-૬ મધ્યગ્રૈવેયક	૨૮	૨૪	૨૩	૭૫	૩૨	૧૦૭
૭-૮-૯ ઉપરિગ્રૈવેયક	૧૬	૧૨	૧૧	૩૯	૬૧	૧૦૦
પાંચ અનુત્તર વિમાન	૪	૦	૧	૫	૦	૫
એકંદર	૨૬૮૮	૨૬૦૪	૨૫૮૨	૭૮૭૪	૮૪૮૯૧૪૯	૮૪૯૭૦૨૩

વૈમાનિક દેવોના શરીરનું પ્રમાણુ આયુષ્યના સાગરોપમ ઉપર હોવાથી આ સાથે ૧ થી ૩૩ સાગરોપમના આયુષ્યવાળાના શરીરપ્રમાણનું યંત્ર (૨૨) મું.

ક્યા દેવલોકે	પહેલે	બીજે	ત્રીજે-ચોથે					પાંચમે			છઠ્ઠે				સાતમે		
સાગરોપમ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
હાથ	૭	૭	૬	૬	૬	૬	૬	૫	૫	૫	૫	૫	૫	૫	૪	૪	૪
વિભાગ	૦	૦	૪/૧૧	૩/૧૧	૨/૧૧	૧/૧૧	૦	૬/૧૧	૫/૧૧	૪/૧૧	૩/૧૧	૨/૧૧	૧/૧૧	૦	૩/૧૧	૨/૧૧	૧/૧૧

ક્યા દેવલોકે	૮ મે	૯ મે	૧૦ મે	૧૧ મે	૧૨ મે	નવ ગ્રૈવેયકે									૪ અનુત્તરે	પાંચમે
સાગરોપમ	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩
હાથ	૪	૩	૩	૩	૩	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૧	૧
વિભાગ	૦	૩/૧૧	૨/૧૧	૧/૧૧	૦	૮/૧૧	૭/૧૧	૬/૧૧	૫/૧૧	૪/૧૧	૩/૧૧	૨/૧૧	૧/૧૧	૦	૧/૧૧	૦

દેવલોકના ઉપપાતવિરહકાળ તથા ચ્યવનવિરહકાળનું યંત્ર (૨૩) મું.

નામ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	નામ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
ભુવનપતિ	૧ સમય	૨૪ મુહૂર્ત્ત	૯ આનત	૧ સમય	સંખ્યાતા માસ
વ્યંતર	,,	,,	૧૦ પ્રાણુત	,,	,,
જ્યોતિષ	,,	,,	૧૧ આરણુ	,,	સંખ્યાતા વર્ષ
૧ સૌધર્મ	,,	,,	૧૨ અચ્યુત	,,	,,
૨ ઇશાન	,,	,,	પહેલું ત્રિક	,,	સંખ્યાતા સો વર્ષ
૩ સનત્કુમાર	,,	૯ દિવસ ૨૦ મુહૂર્ત્ત	બીજું ત્રિક	,,	સંખ્યાતા હજાર વર્ષ
૪ માહેંદ્ર	,,	૧૨ દિવસ ૧૦ મુહૂર્ત્ત	ત્રીજું ત્રિક	,,	સંખ્યાતા લાખ વર્ષ
૫ બ્રહ્મ	,,	૨૨ દિવસ ૧૫ મુહૂર્ત્ત	૪ વિજયાદિક	,,	અદ્ધાપલ્યોપમનો અસંખ્યાતમો ભાગ
૬ લાંતક	,,	૪૫ દિવસ	સર્વાર્થસિદ્ધ	,,	અદ્ધાપલ્યોપમનો સંખ્યાતમો ભાગ
૭ શુક્ર	,,	૮૦ દિવસ	સામાન્ય રીતે ચારે પ્રકારના દેવોને ઉપજવામાં તથા		
૮ સહસ્રાર	,,	૧૦૦ દિવસ	ચવવામાં બાર મુહૂર્ત્તનો ઉત્કૃષ્ટ વિરહકાળ છે.		

સૌધર્મ અને ઇશાન દેવલોકમાં અપરિગૃહીતા દેવીઓના વિમાનની સંખ્યા, દેવીઓનું આયુષ્ય, કયા વિમાનવાસી દેવોને કઈ દેવીઓ ભોગ્ય હોય ? (૨૪)

દેવીઓ	આયુષ્ય	કયા દેવને ભોગ્ય
અપરિગૃહીતાના વિમાન ૭ લાખ	૧ પલ્યોપમ	સૌધર્મ દેવને ભોગ્ય–કાયાવડે
અપરિગૃહીતાના વિમાન ૪ લાખ	૧ પલ્યોપમ અધિક	ઇશાન દેવને ભોગ્ય–કાયાવડે
અપરિગૃહીતા	૧૦ પલ્યોપમ	સનત્કુમાર દેવલોકવાસીને ભોગ્ય–સ્પર્શથી
,,	૧૫ પલ્યોપમ	માહેંદ્ર દેવલોકને ભોગ્ય–સ્પર્શથી
,,	૨૦ પલ્યોપમ	બ્રહ્મ દેવલોકને ભોગ્ય–રૂપથી
,,	૨૫ પલ્યોપમ	લાંતક દેવલોકને ભોગ્ય–રૂપથી
,,	૩૦ પલ્યોપમ	શુક્ર દેવલોકને ભોગ્ય–શબ્દથી
,,	૩૫ પલ્યોપમ	સહસ્રાર દેવલોકને ભોગ્ય–શબ્દથી
,,	૪૦ પલ્યોપમ	આનત દેવલોકને ભોગ્ય–મનથી
,,	૪૫ પલ્યોપમ	પ્રાણત દેવલોકને ભોગ્ય–મનથી
,,	૫૦ પલ્યોપમ	આરણ દેવલોકને ભોગ્ય–મનથી
,,	૫૫ પલ્યોપમ	અચ્યુત દેવલોકને ભોગ્ય–મનથી
૧ કિલવિષિયા દેવ	૩ પલ્યોપમ	પહેલા અને બીજા દેવલોકની નીચે છે.
૨ કિલવિષિયા દેવ	૩ સાગરોપમ	સનત્કુમાર દેવલોકની નીચે છે
૩ કિલવિષિયા દેવ	૧૩ સાગરોપમ	લાંતક દેવલોકની નીચે છે

અઢીદ્વીપમાં એક વખતે તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ કેટલા હોય ? (૨૫)

ઉત્તમ પુરૂષ	જંબૂદ્વીપમાં જ૦	જંબૂદ્વીપમાં ઉ૦	ધાત ખડમાં જ૦	ધાત ખડમાં ઉ૦	પુષ્કરાધમાં જ૦	પુષ્કરાધમાં ઉ૦	કુલ જઘન્યથી	કુલ ઉ૦થી
તીર્થંકર	૪	૩૪	૮	૬૮	૮	૬૮	૨૦	૧૭૦
ચક્રવર્તી	૪	૩૦	૮	૬૦	૮	૬૦	૨૦	૧૫૦
વાસુદેવ	૪	૩૦	૮	૬૦	૮	૬૦	૨૦	૧૫૦
બળદેવ	૪	૩૦	૮	૬૦	૮	૬૦	૨૦	૧૫૦
ચક્રીનાં રત્નો	૫૬	૪૨૦	૧૧૨	૮૪૦	૧૧૨	૮૪૦	૨૮૦	૨૧૦૦
પંચેદ્રિય રત્નો	સેનાપતિ	ગૃહપતિ	વાર્ધકિ	પુરોહિત	સ્ત્રી	અશ્વ	હસ્તિ	
એકેંદ્રિય રત્નો	ચક્ર	છત્ર	દંડ	ચર્મ	ખડ્ગ	કાકિણી	મણિ	
એ. રત્નોનું પ્ર૦	૨ હાથ	૨ હાથ	૨ હાથ	૨ હાથ	૩૨ અંગુલ	૪ અંગુલ	૨ અંગુલ	
વાસુદેવનાં રત્નો	૨૮	૨૧૦	૫૬	૪૨૦	૫૬	૪૨૦	૨૧૦	૧૦૫૦

દેવના આયુષ્યના પ્રતિસાગરોપમે ઉચ્છ્વાસ તથા આહાર પરિમાણ. (૨૬)

દેવલોકના નામ	આયુ સાગરો૦	ઉચ્છ્વાસ	આહાર
૧ સૌધર્મ	૨ સાગરોપમ	૨ પક્ષે	૨ હજાર વર્ષે
૨ ઇશાન	૨ સાગરોપમ	૨ પક્ષે	૨ હજાર વર્ષે
૩ સનત્કુમાર	૭ સાગરોપમ	૭ પક્ષે	૭ હજાર વર્ષે
૪ માહેંદ્ર	૭ સાગરોપમ	૭ પક્ષે	૭ હજાર વર્ષે
૫ બ્રહ્મલોક	૧૦ સાગરોપમ	૧૦ પક્ષે	૧૦ હજાર વર્ષે
૬ લાંતક	૧૪ સાગરોપમ	૧૪ પક્ષે	૧૪ હજાર વર્ષે
૭ શુક્ર	૧૭ સાગરોપમ	૧૭ પક્ષે	૧૭ હજાર વર્ષે
૮ સહસ્રાર	૧૮ સાગરોપમ	૧૮ પક્ષે	૧૮ હજાર વર્ષે
૯ આનત	૧૯ સાગરોપમ	૧૯ પક્ષે	૧૯ હજાર વર્ષે
૧૦ પ્રાણત	૨૦ સાગરોપમ	૨૦ પક્ષે	૨૦ હજાર વર્ષે
૧૧ આરણ	૨૧ સાગરોપમ	૨૧ પક્ષે	૨૧ હજાર વર્ષે
૧૨ અચ્યુત	૨૨ સાગરોપમ	૨૨ પક્ષે	૨૨ હજાર વર્ષે
૧ સુદર્શન ગ્રૈવે૦	૨૩ સાગરોપમ	૨૩ પક્ષે	૨૩ હજાર વર્ષે
૨ સુપ્રતિબુદ્ધ	૨૪ સાગરોપમ	૨૪ પક્ષે	૨૪ હજાર વર્ષે
૩ મનોરમ	૨૫ સાગરોપમ	૨૫ પક્ષે	૨૫ હજાર વર્ષે
૪ સર્વતોભદ્ર	૨૬ સાગરોપમ	૨૬ પક્ષે	૨૬ હજાર વર્ષે
૫ સુવિશાલ	૨૭ સાગરોપમ	૨૭ પક્ષે	૨૭ હજાર વર્ષે
૬ સુમનસ	૨૮ સાગરોપમ	૨૮ પક્ષે	૨૮ હજાર વર્ષે
૭ સૌમનસ	૨૯ સાગરોપમ	૨૯ પક્ષે	૨૯ હજાર વર્ષે
૮ પ્રીતિકર	૩૦ સાગરોપમ	૩૦ પક્ષે	૩૦ હજાર વર્ષે
૯ આદિત્ય	૩૧ સાગરોપમ	૩૧ પક્ષે	૩૧ હજાર વર્ષે
૧ વિજય	૩૩ સાગરોપમ	૩૩ પક્ષે	૩૩ હજાર વર્ષે
૨ વૈજયંત	૩૩ સાગરોપમ	૩૩ પક્ષે	૩૩ હજાર વર્ષે
૩ જયંત	૩૩ સાગરોપમ	૩૩ પક્ષે	૩૩ હજાર વર્ષે
૪ અપરાજિત	૩૩ સાગરોપમ	૩૩ પક્ષે	૩૩ હજાર વર્ષે
૫ સર્વાર્થસિદ્ધ	૩૩ સાગરોપમ	૩૩ પક્ષે	૩૩ હજાર વર્ષે

કાળમાન		
૧	૭ પ્રાણે	૧ સ્તોક
૨	૭ સ્તોકે	૧ લવ
૩	૭૭ લવે	૧ મુહૂર્ત્ત
૪	૩૦ મુહૂર્ત્તે	૧ દિવસ
૫	૩૦ દિવસે	૧ માસ
૬	૧૨ માસે	૧ વર્ષ
૭	૮૪ લાખ વર્ષે	૧ પૂર્વાંગ
૮	૮૪ લાખ પૂર્વાંગે	૧ પૂર્વ

દશ હજાર વર્ષના જઘન્ય આયુવાળાને એક અહોરાત્રિએ આહારની ઇચ્છા હોય અને સાત સ્તોકે એક શ્વાસોચ્છ્વાસ હોય.

એક સાગરોપમથી કાંઇક ઓછું આયુ હોય તેને દિવસ પૃથક્ત્વે આહારની ઇચ્છા હોય અને મુહૂર્ત્ત પૃથક્ત્વે શ્વાસોચ્છ્વાસ હોય.

એક સાગરોપમના આયુવાળાને એક હજાર વર્ષે આહારની ઇચ્છા હોય અને એક પક્ષે શ્વાસોચ્છ્વાસ હોય.

ભવનપત્યાદિ દરેક દેવોના ભવપ્રત્યયિક અવધિજ્ઞાનનું ક્ષેત્ર. યંત્ર ૨૭ મું.

નામ	ઊર્ધ્વ ઉત્કૃષ્ટ અવધિ વિષય	અધો ઉત્કૃષ્ટ અવધિ વિષય	તિર્છો ઉત્કૃષ્ટ અવધિ વિષય	જઘન્ય અવધિ વિષય
ભવનપતિ અસુરનિકાય	સૌધર્મ	ત્રીજી નારકી	સંખ્યાત, અસંખ્યાત યોજન	૨૫ યો૦
નવનિકાય	સૌધર્મ	ત્રીજી નારકી	સંખ્યાતા યોજન દ્વીપસમુદ્ર	૨૫ યો૦
વ્યંતર	૨૫ યોજન	૨૫ યોજન	સંખ્યાત યોજન	૨૫ યો૦
જ્યોતિષ	સંખ્યાતા યોજન	સંખ્યાતા યોજન	સંખ્યાતા યોજન	૨૫ યો૦
૧ સૌધર્મ	સ્વવિમાનની ધ્વજા સુધી	પહેલી નારકીના તળીયા સુધી	અસંખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્ર	૨૫ યો૦
૨ ઈશાન	”	”	”	૨૫ યો૦
૩ સનત્કુમાર ૪ માહેંદ્ર	”	બીજી નારકીના તળીયા સુધી	બીજા દેવલોક કરતાં વિશેષ	૨૫ યો૦
૫ બ્રહ્મલોક ૬ લાંતક	”	ત્રીજી નારકીના તળીયા સુધી	ત્રીજા ચોથા કરતાં વિશેષ અસં૦	૨૫ યો૦
૭ શુક્ર ૮ સહસ્રાર	”	ચોથી નારકીના તળીયા સુધી	પાંચમા ને છઠ્ઠા કરતાં વિશેષ અસં૦	૨૫ યો૦
૯ આનત ૧૦ પ્રાણુત	”	પાંચમી નારકીના તળીયા સુધી	સાતમા ને આઠમા કરતાં વિશેષ અસં૦	૨૫ યો૦
૧૧ આરણ ૧૨ અચ્યુત	”	”	નવમા ને દશમા કરતાં વિશેષ અસં૦	૨૫ યો૦
૧ ત્રિક ૨ ત્રિક	”	છઠ્ઠી નારકીના તળીયા સુધી	અગ્યારમા ને બારમા કરતાં વિશેષ અસં૦	
૩ ત્રિક	”	સાતમી નારકીના તળીયા સુધી	પહેલા બીજા ત્રિક કરતાં વધારે	
પાંચ અનુત્તર વિમાન	કાંઇક ન્યૂન લોકનાલિકા સુધી	અધોલોકે લોકનાલિકાના પ્રાંત સુધી	સ્વયંભૂરમણસમુદ્ર સુધી	

રત્નપ્રભા વિગેરેના નારકોની સ્થિતિ સંબંધી યંત્ર. (૨૮) મું.

પ્રસ્તટ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
જઘન્ય	૧૦૦૦૦	૯૦ હજાર	૯૦ લાખ	ક્રોડ પૂર્વ	૧/૧૦	૨/૧૦	૩/૧૦	૪/૧૦	૫/૧૦	૬/૧૦	૭/૧૦	૮/૧૦	૯/૧૦
ઉત્કૃષ્ટ	૯૦૦૦૦	૯૦ લાખ	ક્રોડ પૂર્વ	૧/૧૦ સાગરોપમ	૨/૧૦	૩/૧૦	૪/૧૦	૫/૧૦	૬/૧૦	૭/૧૦	૮/૧૦	૯/૧૦	૧ સાગરોપમ

બીજી શર્કરાપ્રભાના પ્રત્યેક પ્રસ્તટે જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ.

પ્રસ્તટ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
જઘન્ય	૧ સા.	૧ ૨/૧૧	૧ ૪/૧૧	૧ ૬/૧૧	૧ ૮/૧૧	૧ ૧૦/૧૧	૨ ૧/૧૧	૨ ૩/૧૧	૨ ૫/૧૧	૨ ૭/૧૧	૨ ૯/૧૧
ઉત્કૃષ્ટ	૧ ૨/૧૧	૧ ૪/૧૧	૧ ૬/૧૧	૧ ૮/૧૧	૧ ૧૦/૧૧	૨ ૧/૧૧	૨ ૩/૧૧	૨ ૫/૧૧	૨ ૭/૧૧	૨ ૯/૧૧	૩ સા.

ત્રીજી વાલુકાપ્રભાના પ્રત્યેક પ્રસ્તટે જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ.

પ્રસ્તટ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
જઘન્ય	૩ સા.	૩ ૪/૯	૩ ૮/૯	૪ ૩/૯	૪ ૭/૯	૫ ૨/૯	૫ ૬/૯	૬ ૧/૯	૬ ૫/૯
ઉત્કૃષ્ટ	૩ ૪/૯	૩ ૮/૯	૪ ૩/૯	૪ ૭/૯	૫ ૨/૯	૫ ૬/૯	૬ ૧/૯	૬ ૫/૯	૭ સા.

ચોથી પંકપ્રભામાં પ્રત્યેક પ્રસ્તટે જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ.

પ્રસ્તટ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
જઘન્ય	૭ સા.	૭ ૩/૭	૭ ૬/૭	૮ ૨/૭	૮ ૫/૭	૯ ૧/૭	૯ ૪/૭
ઉત્કૃષ્ટ	૭ ૩/૭	૭ ૬/૭	૮ ૨/૭	૮ ૫/૭	૯ ૧/૭	૯ ૪/૭	૧૦સા.

પાંચમી, છઠ્ઠી, સાતમી પૃથ્વીના પ્રત્યેક પ્રસ્તટે સ્થિતિ.

	પાંચમી પૃથ્વીનું યંત્ર					છઠ્ઠી પૃથ્વીનું યંત્ર			સાતમી
પ્રસ્તટ	૧	૨	૩	૪	૫	૧	૨	૩	૧
જઘન્ય	૧૦સા.	૧૧ ૨/૫	૧૨ ૪/૫	૧૪ ૧/૫	૧૫ ૩/૫	૧૭ સા.	૧૮ ૨/૩	૨૦ ૧/૩	૨૨ સા.
ઉત્કૃષ્ટ	૧૧ ૨/૫	૧૨ ૪/૫	૧૪ ૧/૫	૧૫ ૩/૫	૧૭સા.	૧૮ ૨/૩	૨૦ ૧/૩	૨૨ સા.	૩૩ સા.

સાતે નરક પૃથ્વીના ગોત્ર, નામ, પ્રતર, નરકાવાસા, પૃથ્વીપિંડ વલય અને અધોભાગે રહેલા ઘનોદધિ વિગેરેનું યંત્ર ૨૯ મું.

નારકી ગોત્ર ના નામ	પૃથ્વીના નામ	પ્રતર	નરકા-વાસા	પૃથ્વી-પિંડ	ઘનોદધિ વલય	ઘનવાત વલય	તનવાત વલય	કુલ	પૃથ્વી નીચે ઘનોદધિ	ઘનવાત	તનવાત	આકાશ
૧ રત્ન પ્રભા	ઘમા	૧૩	૩૦ લાખ	૧૮૦૦૦૦	૬ યોજન	૪॥ યો૦	૧॥ યો૦	૧૨ યોજન	૨૦ હજાર યોજન	અસંખ્ય યોજન	અસંખ્ય યોજન	અસંખ્ય યોજન
૨ શર્કરા ,,	વંશા	૧૧	૨૫ લાખ	૧૩૨૦૦૦	૬યો.૧ગા. ૧/૩ ભાગ	૪॥। યો૦	૧॥ યો૦ ૧/૩ ગાઉ	૧૨॥ યોજન ૧/૩ ભાગ	,,	,,	,,	,,
૩ વાલુકા ,,	શેલા	૯	૧૫ લાખ	૧૨૮૦૦૦	૬યો.૨ગા. ૨/૩ ભાગ	૫ યો૦	૧॥ યો૦ ૨/૩ ગાઉ	૧૩ યો. ૧ ગા. ૧/૩ ભાગ	,,	,,	,,	,,
૪ પંક ,,	અંજના	૭	૧૦ લાખ	૧૨૦૦૦૦	૭ યોજન	૫। યો૦	૧॥। યો૦	૧૪ યોજન	,,	,,	,,	,,
૫ ધૂમ ,,	રિષ્ઠા	૫	૩ લાખ	૧૧૮૦૦૦	૭યો.૧ગા. ૧/૩ ભાગ	૫॥ યો૦	૧॥। યો૦ ૧/૩ ગાઉ	૧૪ યો. ૨ ગા. ૧/૩ ભાગ	,,	,,	,,	,,
૬ તમ ,,	મઘા	૩	૧ લાખમાં ૫ ઓછા	૧૧૬૦૦૦	૭॥ યો. ૨/૩ ભાગ	૫॥। યો૦	૧॥। યો૦ ૨/૩ ગાઉ	૧૫ યો. ૧ ગા. ૨/૩ ભાગ	,,	,,	,,	,,
૭ તમતમ,,	માઘવતી	૧	૫ ૮૪ લાખ	૧૦૮૦૦૦	૮ યોજન	૬ યો૦	૨ યો૦	૧૬ યોજન પછી ફરતો અલોક છે.	,,	,,	,,	,,

ઘનોદધિમાં યોજનનો ત્રીજો ભાગ, ઘનવાતમાં એક ગાઉ અને તનવાતમાં એક ગાઉનો ત્રીજો ભાગ દરેક પૃથ્વીએ વધારવો.

દરેક પૃથ્વીએ દરેક પ્રતરે દિશવિદિશામાં આવેલ આવલિકાપ્રવિષ્ટ નરકાવાસાની સંખ્યાનું યંત્ર ૩૦ મું.

પહેલી રત્નપ્રભાના પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
દિશામાં	૪૯	૪૮	૪૭	૪૬	૪૫	૪૪	૪૩	૪૨	૪૧	૪૦	૩૯	૩૮	૩૭
વિદિશામાં	૪૮	૪૭	૪૬	૪૫	૪૪	૪૩	૪૨	૪૧	૪૦	૩૯	૩૮	૩૭	૩૬
બંને મેળવી ચાર ગુણા કરી એક ઇંદ્રક ભળે	૩૮૯	૩૮૧	૩૭૩	૩૬૫	૩૫૭	૩૪૯	૩૪૧	૩૩૩	૩૨૫	૩૧૭	૩૦૯	૩૦૧	૨૯૩

કુલ આવલિકાપ્રવિષ્ટ ૪૪૩૩, બાકી ૨૯૫૫૫૬૭ પુષ્પાવકીર્ણ કુલ ૩૦ લાખ.

બીજી શર્કરાપ્રભા પૃથ્વી.

રત્નપ્રભાના પ્રતર	૧/૧૪	૨/૧૫	૩/૧૬	૪/૧૭	૫/૧૮	૬/૧૯	૭/૨૦	૮/૨૧	૯/૨૨	૧૦/૨૩	૧૧/૨૪
દિશામાં	૩૬	૩૫	૩૪	૩૩	૩૨	૩૧	૩૦	૨૯	૨૮	૨૭	૨૬
વિદિશામાં	૩૫	૩૪	૩૩	૩૨	૩૧	૩૦	૨૯	૨૮	૨૭	૨૬	૨૫
બંને મેળવી ચાર ગુણા કરી એક ઇંદ્રક ભેળવવું.	૨૮૫	૨૭૭	૨૬૯	૨૬૧	૨૫૩	૨૪૫	૨૩૭	૨૨૯	૨૨૧	૨૧૩	૨૦૫

કુલ આવલિકાપ્રવિષ્ટ ૨૬૯૫, બાકીના ૨૪૯૭૩૦૫ પુષ્પાવકીર્ણ કુલ ૨૫ લાખ.

	ત્રીજી વાલુકાપ્રભા.									ચોથી પંકપ્રભા.						
પ્રતર	૨૫/૧	૨૬/૨	૨૭/૩	૨૮/૪	૨૯/૫	૩૦/૬	૩૧/૭	૩૨/૮	૩૩/૯	૩૪/૧	૩૫/૨	૩૬/૩	૩૭/૪	૩૮/૫	૩૯/૬	૪૦/૭
દિશામાં	૨૫	૨૪	૨૩	૨૨	૨૧	૨૦	૧૯	૧૮	૧૭	૧૬	૧૫	૧૪	૧૩	૧૨	૧૧	૧૦
વિદિશામાં	૨૪	૨૩	૨૨	૨૧	૨૦	૧૯	૧૮	૧૭	૧૬	૧૫	૧૪	૧૩	૧૨	૧૧	૧૦	૯
બંને મેળવી ૪ગુ૦ કરી ૧ ઇંદ્રક ભળે	૧૯૭	૧૮૯	૧૮૧	૧૭૩	૧૬૫	૧૫૭	૧૪૯	૧૪૧	૧૩૩	૧૨૫	૧૧૭	૧૦૯	૧૦૧	૯૩	૮૫	૭૭
	કુલ આવલિકાપ્રવિષ્ટ ૧૪૮૫ બાકીના પુષ્પાવકીર્ણ ૧૪૯૮૫૧૫ કુલ ૧૫ લાખ.									આવલિકાપ્રવિષ્ટ ૭૦૭ શેષ ૯૯૯૨૯૩ પુષ્પા. કુલ ૧૦લાખ.						

	પાંચમી ધૂમપ્રભા.					છઠ્ઠીતમઃપ્ર૦			સાતમી.	
પ્રતર	૪૧/૧	૪૨/૨	૪૩/૩	૪૪/૪	૪૫/૫	૪૬/૧	૪૭/૨	૪૮/૩	૪૯/૧	૭ પૃ. માં ૯૬૫૩
દિશામાં	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૪	
વિદિશામાં	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	૦	
બંને મેળવી ચાર ગુણા કરી એક ઇંદ્રક ભેળવવો	૬૯	૬૧	૫૩	૪૫	૩૭	૨૯	૨૧	૧૩	૫	
	આવલિકાપ્રવિષ્ટ ૨૬૫ બાકી ૨૯૯૭૩૫ પુષ્પાવકીર્ણ કુલ ૩ લાખ.					આ. પ્ર. ૬૩			આ. પ્ર. ૫	

હરેક નારકીના દિશા–વિદિશાના નરકાવાસાને ત્રણ ત્રણ ભાગ કરી પ્રતરે પ્રતરે ગોળ, ત્રિખુણીયા અને ચાર ખુણીયા કરી પછી હરેકને ચાર ગુણા કરીને ગોળમાં એક ઇંદ્રિક નરકાવાસો નાંખવો તેની વિગતનું યંત્ર (૩૧) મું.

પહેલી નારકી.

૧ પ્રતર	૨ પ્રતર	૩ પ્રતર	૪ પ્રતર	૫ પ્રતર	૬ પ્રતર	૭ પ્રતર
૪૯–૪૮	૪૮–૪૭	૪૭–૪૬	૪૬–૪૫	૪૫–૪૪	૪૪–૪૩	૪૩–૪૨
ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ ચ.
૧૬–૧૭–૧૬	૧૬–૧૬–૧૬	૧૫–૧૬–૧૬	૧૫–૧૬–૧૫	૧૫–૧૫–૧૫	૧૪–૧૫–૧૫	૧૪–૧૫–૧૪
૧૬· ૧૬–૧૬	૧૫–૧૬–૧૬	૧૫–૧૬–૧૫	૧૫–૧૫–૧૫	૧૪–૧૫–૧૫	૧૪–૧૫–૧૪	૧૪–૧૪–૧૪
૩૨–૩૩–૩૨	૩૧–૩૨–૩૨	૩૦–૩૨–૩૧	૩૦–૩૧–૩૦	૨૯–૩૦–૩૦	૨૮–૩૦–૨૯	૨૮–૨૯–૨૮
૧૨૯–૧૩૨–૧૨૮	૧૨૫–૧૨૮–૧૨૮	૧૨૧–૧૨૮–૧૨૪	૧૨૧–૧૨૪–૧૨૦	૧૧૭–૧૨૦–૧૨૦	૧૧૩–૧૨૦–૧૧૬	૧૧૩–૧૧૬–૧૧૨

૮ પ્રતર	૯ પ્રતર	૧૦ પ્રતર	૧૧ પ્રતર	૧૨ પ્રતર	૧૩ પ્રતર	
૪૨–૪૧	૪૧–૪૦	૪૦–૩૯	૩૯–૩૮	૩૮–૩૭	૩૭–૩૬	પહેલી નારકીએ ૧૩ પ્રતર
ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગોળ. ત્રિકોણ ચૌકોણ
૧૪–૧૪–૧૪	૧૩–૧૪–૧૪	૧૩–૧૪–૧૩	૧૩–૧૩–૧૩	૧૨–૧૩–૧૩	૧૨–૧૩–૧૨	૧૪૫૩–૧૫૦૮–૧૪૭૨
૧૩–૧૪–૧૪	૧૩–૧૪–૧૩	૧૩–૧૩–૧૩	૧૨–૧૩–૧૩	૧૨–૧૩–૧૨	૧૨–૧૨–૧૨	
૨૭–૨૮–૨૮	૨૬–૨૮–૨૭	૨૬–૨૭–૨૬	૨૫–૨૬–૨૬	૨૪–૨૬–૨૫	૨૪–૨૫–૨૪	ત્રણે પંક્તિનામળીને ૪૪૩૩
૧૦૯–૧૧૨–૧૧૨	૧૦૫–૧૧૨–૧૦૮	૧૦૫–૧૦૮–૧૦૪	૧૦૧–૧૦૪–૧૦૪	૯૭–૧૦૪–૧૦૦	૯૭–૧૦૦–૯૬	પુષ્પાવકીર્ણ ૨૯૯૫૫૬૭

બીજી નારકી	૧ પ્રતર	૨ પ્રતર	૩ પ્રતર	૪ પ્રતર	૫ પ્રતર	૬ પ્રતર	૭ પ્રતર
દિશા વિદિશાના નરકાવાસાના	૩૬—૩૫	૩૫—૩૪	૩૪—૩૩	૩૩—૩૨	૩૨—૩૧	૩૧—૩૦	૩૦—૨૯
	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.
ત્રણ ભાગ કરવાથી	૧૨-૧૨-૧૨	૧૧-૧૨-૧૨	૧૧-૧૨-૧૧	૧૧-૧૧-૧૧	૧૦-૧૧-૧૧	૧૦-૧૧-૧૦	૧૦-૧૦-૧૦
ગો. ત્રિ. ચ.	૧૧-૧૨-૧૨	૧૧-૧૨-૧૧	૧૧-૧૧-૧૧	૧૦-૧૧-૧૧	૧૦-૧૧-૧૦	૧૦-૧૦-૧૦	૯-૧૦-૧૦
બન્નેનો સરવાળો	૨૩-૨૪-૨૪	૨૨-૨૪-૨૩	૨૨-૨૩-૨૨	૨૧-૨૨-૨૨	૨૦-૨૨-૨૧	૨૦-૨૧-૨૦	૧૯-૨૦-૨૦
ચારે ગુણી ગોળમાં ઇંદ્રક ભેળવવાથી	૯૩-૯૬-૯૬	૮૯-૩૬-૯૨	૮૯-૯૨-૮૮	૮૫-૮૮-૮૮	૮૧-૮૮-૮૪	૮૧-૮૪-૮૦	૭૭-૮૦-૮૦

બીજી નારકી પ્રતર	૮ પ્રતર	૯ પ્રતર	૧૦ પ્રતર	૧૧ પ્રતર	
દિશા વિદિશાના નરકાવાસાના	૨૯—૨૮	૨૮—૨૭	૨૭—૨૬	૨૬—૨૫	બીજી નારકીએ ૧૧ પ્રતરના થઇને
	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.
ત્રણ ભાગ કરવાથી	૯-૧૦-૧૦	૯-૧૦—૯	૯—૯—૯	૮—૯—૯	૮૭૫ ૯૨૪ ૮૯૬
ગો. ત્રિ. ચ.	૯-૧૦—૯	૯—૯—૯	૮—૯—૯	૮—૯—૮	
બન્નેનો સરવાળો	૧૮-૨૦-૧૯	૧૮-૧૯-૧૮	૧૭-૧૮-૧૮	૧૬-૧૮-૧૭	પંક્તિબંધ ત્રણેનો સરવાળો ૨૬૯૫
ચારે ગુણી ગોળમાં ઇંદ્રક ભેળવવાથી	૭૩-૮૦-૭૬	૭૩-૭૬-૭૨	૬૯-૭૨-૭૨	૬૫-૭૨-૬૮	પુષ્પાવકીર્ણ-૨૪૯૭૩૦૫ કુલ ૨૫ લાખ.

ત્રીજી નારકી.

પ્રતર ૧	પ્રતર ૨	પ્રતર ૩	પ્રતર ૪	પ્રતર ૫	પ્રતર ૬	પ્રતર ૭	પ્રતર ૮	પ્રતર ૯	સરવાળો
૨૫–૨૪	૨૪–૨૩	૨૩–૨૨	૨૨–૨૧	૨૧–૨૦	૨૦–૧૯	૧૯–૧૮	૧૮–૧૭	૧૭–૧૬	ગોળ ૪૭૭
ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ત્રિખુણીયા ૫૧૬
૮–૯–૮	૮–૮–૮	૭–૮–૮	૭–૮–૭	૭–૭–૭	૬–૭–૭	૬–૭–૬	૬–૬–૬	૫–૬–૬	ચારખુણા ૪૯૨
૮–૮–૮	૭–૮–૮	૭–૮–૭	૭–૭–૭	૬–૭–૭	૬–૭–૬	૬–૬–૬	૫–૬–૬	૫–૬–૫	કુલપંક્તિબંધ૧૪૮૫
૧૬–૧૭–૧૬	૧૫–૧૬–૧૬	૧૪–૧૬–૧૫	૧૪–૧૫–૧૪	૧૩–૧૪–૧૪	૧૨–૧૪–૧૩	૧૨–૧૩–૧૨	૧૧–૧૨–૧૨	૧૦–૧૨–૧૧	પુષ્પાવકીર્ણ ૧૪૯૮૫૧૫
૬૫–૬૮–૬૪	૬૧–૬૪–૬૪	૫૭–૬૪–૬૦	૫૭–૬૦–૫૬	૫૩–૫૬–૫૬	૪૯–૫૬–૫૨	૪૯–૫૨–૪૮	૪૫–૪૮–૪૮	૪૧–૪૮–૪૪	કુલ ૧૫ લાખ

ચોથી નારકી	પ્રતર ૧	પ્રતર ૨	પ્રતર ૩	પ્રતર ૪	પ્રતર ૫	પ્રતર ૬	પ્રતર ૭	સરવાળો
દિશા વિદિશાના નરકા-	૧૬–૧૫	૧૫–૧૪	૧૪–૧૩	૧૩–૧૨	૧૨–૧૧	૧૧–૧૦	૧૦–૯	ગોળ ૨૨૩
વાસાના ત્રણે ભાગ કર-	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ત્રિખુણીયા ૨૫૨
વાથી ગો. ત્રિ. ચ.	૫–૬–૫	૫–૫–૫	૪–૫–૫	૪–૫–૪	૪–૪–૪	૩–૪–૪	૩–૪–૩	ચારખુણીયા ૨૩૨
બન્નેનો સરવાળો	૫–૫–૫	૪–૫–૫	૪–૫–૪	૪–૪–૪	૩–૪–૪	૩–૪–૩	૩–૩–૩	કુલ પંક્તિબંધ ૭૦૭
ચારે ગુણી ગોળમાં ઇંદ્રક	૧૦–૧૧–૧૦	૯–૧૦–૧૦	૮–૧૦–૯	૮–૯–૮	૭–૮–૮	૬–૮–૭	૬–૭–૬	પુષ્પાવકીર્ણ ૯૯૯૨૯૩
ભેળવવાથી	૪૧–૪૪–૪૦	૩૭–૪૦–૪૦	૩૩–૪૦–૩૬	૩૩–૩૬–૩૨	૨૯–૩૨–૩૨	૨૫–૩૨–૨૮	૨૫–૨૮–૨૪	કુલ ૧૦ લાખ.

પાંચમી નારકીના દિશા-વિદિશાના ત્રણે પ્રકારના નરકાવાસા.

૧ પ્રતર	૨ પ્રતર	૩ પ્રતર	૪ પ્રતર	૫ પ્રતર	સરવાળો
૯-૮	૮-૭	૭-૬	૬-૫	૫-૪	ગોળ ૭૭
ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ત્રિ. ૧૦૦
૩-૩-૩	૨-૩-૩	૨-૩-૨	૨-૨-૨	૧-૨-૨	ચ. ૮૮
૨-૩-૩	૨-૩-૨	૨-૨-૨	૧-૨-૨	૧-૨-૧	પંક્તિબંધ કુલ ૨૬૫
૫-૬-૬	૪-૬-૫	૪-૫-૪	૩-૪-૪	૨-૪-૩	પુષ્પાવકીર્ણ ૨૯૯૭૩૫
૨૧-૨૪-૨૪	૧૭-૨૪-૨૦	૧૭-૨૦-૧૬	૧૩-૧૬-૧૬	૯-૧૬-૧૨	કુલ ત્રણ લાખ

છઠ્ઠી નારકી	૧ પ્રતર	૨ પ્રતર	૩ પ્રતર	સરવાળો	સાતમી નારકી
દિશાવિદિશાના	૪-૩	૩-૨	૨-૧	ગોળ ૧૫	પ્રતર ૧
નરકાવાસાના	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ગો. ત્રિ. ચ.	ત્રિ. ૨૮	પંક્તિબંધ ૪
ત્રણ ભાગ કરવાથી	૧-૨-૧	૧-૧-૧	૦-૧-૧	ચ. ૨૦	ઇંદ્રક ૧
ગો. ત્રિ. ચ.	૧-૧-૧	૦-૧-૧	૦-૧-૦	પંક્તિબંધ ૬૩	સમગ્ર ૫
બંનેનો સરવાળો	૨-૩-૨	૧-૨-૨	૦-૨-૧		નરકાવાસા
ચારેગુણી ગોળમાં	૯-૧૨-૮	૫-૮-૮	૧-૮-૪	પુષ્પાવકીર્ણ	
ઇંદ્રક ભેળવવાથી				૯૯૯૩૨	
				કુલ ૯૯૯૯૫	

સાતે નરકના નરકાવાસાની કુલ સંખ્યા.

નારકી	ગોળ	ત્રિ.	ચ.	પંક્તિબંધ	પુષ્પાવકીર્ણ	બંને મળીને કુલ
પહેલી	૧૪૫૩	૧૫૦૮	૧૪૭૨	૪૪૩૩	૨૯૯૫૫૬૭	૩૦૦૦૦૦૦
બીજી	૮૭૫	૯૨૪	૮૯૬	૨૬૯૫	૨૪૯૭૩૦૫	૨૫૦૦૦૦૦
ત્રીજી	૪૭૭	૫૧૬	૪૯૨	૧૪૮૫	૧૪૯૮૫૧૫	૧૫૦૦૦૦૦
ચોથી	૨૨૩	૨૫૨	૨૩૨	૭૦૭	૯૯૯૨૯૩	૧૦૦૦૦૦૦
પાંચમી	૭૭	૧૦૦	૮૮	૨૬૫	૨૯૯૭૩૫	૩૦૦૦૦૦
છઠ્ઠી	૧૫	૨૮	૨૦	૬૩	૯૯૯૩૨	૯૯૯૯૫
સાતમી	૧	૪	૦	૫	૦	૫
કુલ	૩૧૨૧	૩૩૩૨	૩૨૦૦	૯૬૫૩	૮૩૯૦૩૪૭	૮૪૦૦૦૦૦

સાતે નરક પૃથ્વી સંબંધી મુખ ભૂમિ સમાસ વિગેરેનું યંત્ર. (૩૨) મું

	મુખ	ભૂમિ	સમાસ	અર્ધ	પ્રતર	પંક્તિબદ્ધ	પુષ્પાવકીર્ણ	એકંદર
રત્નપ્રભાના	૩૮૯	૨૯૩	૬૮૨	૩૪૧	૧૩	૪૪૩૩	૨૯૯૫૫૬૭	૩૦ લાખ
શર્કરાપ્રભાના	૨૮૫	૨૦૫	૪૯૦	૨૪૫	૧૧	૨૬૯૫	૨૪૯૭૩૦૫	૨૫ લાખ
વાલુકાપ્રભાના	૧૯૭	૧૩૩	૩૩૦	૧૬૫	૯	૧૪૮૫	૧૪૯૮૫૧૫	૧૫ લાખ
પંકપ્રભાના	૧૨૫	૭૭	૨૦૨	૧૦૧	૭	૭૦૭	૯૯૯૨૯૩	૧૦ લાખ
ધૂમપ્રભાના	૬૯	૩૭	૧૦૬	૫૩	૫	૨૬૫	૨૯૯૭૩૫	૩ લાખ
તમઃપ્રભાના	૨૯	૧૩	૪૨	૨૧	૩	૬૩	૯૯૯૩૨	૯૯૯૯૫
તમસ્તમપ્રભાના	૫	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૫
સાતે નરકના	૩૮૯	૫	૩૯૪	૧૯૭	૪૯	૯૬૫૩	૮૩૯૦૩૪૭	૮૪ લાખ

દરેક નરકનો પૃથ્વીપિંડ અને પ્રતરે પ્રતરે કેટલું અંતર છે તેનું યંત્ર ૩૩ મું.

નરકાવાસા	રત્નપ્રભા	શર્કરા-પ્રભા	વાલુકા-પ્રભા	પંકપ્રભા	ધૂમપ્રભા	તમઃપ્રભા	તમઃતમઃ પ્રભા
પૃથ્વીમાન	૧૮૦૦૦૦	૧૩૨૦૦૦	૧૨૮૦૦૦	૧૨૦૦૦૦	૧૧૮૦૦૦	૧૧૬૦૦૦	૧૦૮૦૦૦
બે હજાર ઊણા	૧૭૮૦૦૦	૧૩૦૦૦૦	૧૨૬૦૦૦	૧૧૮૦૦૦	૧૧૬૦૦૦	૧૧૪૦૦૦	૧૦૬૦૦૦
દરેક નરકાવાસાની ૩૦૦૦યો.ઉંચાઇના	૩૯૦૦૦ બાદ કરવા	૩૩૦૦૦ બાદ કરવા	૨૭૦૦૦ બાદ કરવા	૨૧૦૦૦ બાદ કરવા	૧૫૦૦૦ બાદ કરવા	૯૦૦૦ બાદ કરવા	૩૦૦૦ બાદ કરવા.
પ્રતર ઊણુમાન	૧૩૯૦૦૦	૯૭૦૦૦	૯૯૦૦૦	૯૭૦૦૦	૧૦૧૦૦૦	૧૦૫૦૦૦	૧૦૩૦૦૦
પ્રતર સંખ્યામાં એક ઊણુ કરીને ભાગ દેતાં	બારે ભાગ દેવો	દસે ભાગ દેવો	આઠે ભાગ દેવો	છએ ભાગ દેવો	ચારે ભાગ દેવો	બેએ ભાગ દેવો	૧ પ્રતર ઉપર નીચે
પ્રતરે પ્રતરે અંતર આવે તે યોજન	૧૧૫૮૩ ૧/૩ ભાગ	૯૭૦૦ યોજન	૧૨૩૭૫ યોજન	૧૬૧૬૬ ૨/૩ ભાગ	૨૫૨૫૦ યોજન	૫૨૫૦૦ યોજન	૫૧૫૦૦૦ યોજન
પ્રતર	૧૩	૧૧	૯	૭	૫	૩	૧ કુલ ૪૯

નારકીના પ્રતરે પ્રતરે નારકી જીવોના શરીરનું માન. યંત્ર ૩૪ મું.

	૧ રત્નપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર													૨ શર્કરાપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર										
પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
ધનુષ	૦	૧	૧	૨	૩	૩	૪	૪	૫	૬	૬	૭	૭	૭	૮	૯	૧૦	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૪	૧૫
હાથ	૩	૧	૩	૨	૦	૨	૧	૩	૧	૦	૨	૦	૩	૩	૨	૧	૦	૩	૨	૨	૧	૦	૩	૨
અંગુળ	૦	૮॥	૧૭	૧॥	૧૦	૧૮॥	૩	૧૧॥	૨૦	૪॥	૧૩	૨૧॥	૬	૬	૯	૧૨	૧૫	૧૮	૨૧	૦	૩	૬	૯	૧૨

	વાલુકાપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર								
પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
ધનુષ	૧૫	૧૭	૧૯	૨૧	૨૩	૨૫	૨૭	૨૯	૩૧
હાથ	૨	૨	૨	૧	૧	૧	૧	૧	૧
અંગુલ	૧૨	૭॥	૩	૨૨॥	૧૮	૧૩॥	૯	૪॥	૦

	૪ પંકપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર						
પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
ધનુષ	૩૧	૩૬	૪૧	૪૬	૫૨	૫૭	૬૨
હાથ	૧	૧	૨	૩	૦	૧	૨
અંગુળ	૦	૨૦	૧૬	૧૨	૮	૪	૦

	ધૂમપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર				
પ્રતર	૧	૨	૩	૪	૫
ધનુષ	૬૨	૭૮	૯૩	૧૦૯	૧૨૫
હાથ	૨	૦	૩	૧	૦
અંગુલ	૦	૧૨	૦	૧૨	૦

	૬ તમઃપ્રભાના દેહમાનનું યંત્ર		
પ્રતર	૧	૨	૩
ધનુષ	૧૨૫	૧૮૭	૨૫૦
હાથ	૦	૨	૦
અંગુલ	૦	૦	૦

	૭ તમસ્તમઃપ્રભાનું યંત્ર
પ્રતર	૧
ધનુષ	૫૦૦
હાથ	૦
અંગુલ	૦

નારકીના જીવોને અવધિજ્ઞાનનું પ્રમાણ તથા લબ્ધિપ્રાપ્તિનું યંત્ર ૩૫ મું.

નરક પૃથ્વી	રત્નપ્રભા	શર્કરા-પ્રભા	વાલુકા-પ્રભા	પંકપ્રભા	ધૂમપ્રભા	તમઃ-પ્રભા	તમઃતમઃ-પ્રભા
જઘન્ય ગાઉ	૩॥	૩	૨॥	૨	૧॥	૧	૦॥
ઉત્કૃષ્ટ ગાઉ	૪	૩॥	૩	૨॥	૨	૧॥	૧
નરકમાંથી નીકળી મનુષ્ય અને તિર્યંચમાં કઇ લબ્ધિ પામે	અરિ. ચક્રી. હરિ. બળ. કેવલી યતિ દેશ. સમ.	અરિહંત હરિ. બળ. કેવળી. યતિ. દેશ. સમ.	અરિહંત ~~કેવળી.~~ યતિ. દેશ વિ. સમ.	કેવળી. યતિ. દેશ વિ. સમ.	યતિ. દેશવિરતિ સમકિત	દેશવિરતિ સમકિત	સમકિત

સાતમીથી નીકળેલો જીવ તિર્યંચમાં જ જાય છે એમ જાણવું.

ચોવીશ દંડકને વિષે ચોવીશ દ્વારનો વિસ્તાર. યંત્ર ૩૬ મું.

૨૪ દંડક	નારકી ૧	ભવન-પતિ ૧૧	પૃથ્વી ૧૨	અપ્ ૧૩	અગ્નિ ૧૪	વાયુ ૧૫	વન-સ્પતિ ૧૬	દ્વીન્દ્રિય ૧૭	ત્રીન્દ્રિય ૧૮	ચતુરિ-ન્દ્રિય ૧૯	પંચેન્દ્રિ. તિર્યંચ ૨૦	મનુષ્ય ૨૧	વ્યંતર ૨૨	જ્યો-તિષી ૨૩	વૈમાનિક ૨૪
શરીર ૫	૩	૩	૩	૩	૩	૪	૩	૩	૩	૩	૪	૫	૩	૩	૩
અવગાહના ઉત્કૃષ્ટ	૫૦૦ ધનુષ	૭ હાથ	અંગુલ અસં૦	અંગુલ અસં૦	અંગુલ અસં૦	અંગુલ અસં૦	૧૦૦૦ યોજન	૧૨ યોજન	૩ ગાઉ	૧ યોજન	૧૦૦૦ યોજન	૩ ગાઉ	૭ હાથ	૭ હાથ	૭ હાથ
સંઘયણ ૬	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	છેવઠું	છેવઠું	છેવઠું	૬	૬	૦	૦	૦
સંજ્ઞા ૪-૧૦-૧૬	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦	૪-૧૦
સંસ્થાન ૬	૧ હુંડક	૧ સમ૦	૧ મસુર	૧ પરપોટા	૧ સોય	૧ ધ્વજ	૧ વિવિધ	૧ હુંડક	૧ હુંડક	૧ હુંડક	૬	૬	૧ સમ૦	૧ સમ૦	૧ સમ૦
કષાય ૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪
લેશ્યા ૬	૩	૪	૪	૪	૩	૩	૪	૩	૩	૩	૬	૬	૪	૧	૩
ઇંદ્રિય ૫	૫	૫	૧	૧	૧	૧	૧	૨	૩	૪	૫	૫	૫	૫	૫
સમુદ્ઘાત ૭	૪	૫	૩	૩	૩	૪	૩	૩	૩	૩	૫	૭	૫	૫	૫
દૃષ્ટિ ૩ સમ૦ મિશ્ર. મિ૦	૩	૩	૧	૧	૧	૧	૧	૨	૨	૨	૩	૩	૩	૩	૩
દર્શન ૪	૩	૩	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૨	૩	૪	૩	૩	૩
જ્ઞાન ૫	૩	૩	૦	૦	૦	૦	૦	૨	૨	૨	૩	૫	૩	૩	૩

અજ્ઞાન ૩	૩	૩	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૨	૩	૩	૩	૩	૩
યોગ ૧૫	૧૧	૧૧	૩	૩	૩	૫	૩	૪	૪	૪	૧૩	૧૫	૧૧	૧૧	૧૧
ઉપયોગ ૧૨	૯	૯	૩	૩	૩	૩	૩	૫	૫	૬	૯	૧૨	૯	૯	૯
ઉત્પાદ ચ્યવન	સંખ્યાત અસં૦	સં૦ અસં૦	અસં૦	અસં૦	અસં૦	અસં૦	અનંત	સં૦ અસં૦	સં૦ અસં૦	સં૦ અસં૦	સં૦ અસં૦	સં૦ અસંજ્ઞી અસં૦	સં૦ અસં૦	સં૦ અસં૦	સં૦ અસં૦
સ્થિતિ (આયુ)	ઉત્કૃષ્ટ ૩૩સા૦	૧ સા૦ અધિ.	૨૨૦૦૦ વર્ષ	૭૦૦૦ વર્ષ	૩ અહો રાત્ર	૩૦૦૦ વર્ષ	૧૦હજા-૨ વર્ષ	૧૨ વર્ષ	૪૯ દિવસ	૬ માસ	૩ પલ્યો.	૩ પલ્યો.	૧ પલ્યો.	૧ પલ્યો.	૩૩ સા૦
પર્યાપ્તિ ૬	૬	૬	૪	૪	૪	૪	૪	૫	૫	૫	૬	૬	૬	૬	૬
આહાર કેટલી દિગ્	૬	૬	૩–૪ ૫–૬	૩–૪ ૫–૬	૩–૪ ૫–૬	૩–૪ ૫–૬	૩–૪ ૫–૬	૬	૬	૬	૬	૬	૬	૬	૬
સંજ્ઞા ૩	૧ દીર્ઘ૦	૧ દીર્ઘ૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧ હેતુ૦	૧ હેતુ૦	૧ હેતુ૦	૨	૨	૧ દીર્ઘ૦	૧ દીર્ઘ૦	૧ દીર્ઘ૦
ગતિ૨૪દંડકે	૨	૫	૧૦	૧૦	૯	૯	૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૨૪	૨૪	૫	૫	૫
આગતિ	૨	૨	૨૩	૨૩	૧૦	૧૦	૨૩	૧૦	૧૦	૧૦	૨૪	૨૨	૨	૨	૨
વેદ ૩	૧	૨	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૩	૩	૨	૨	૨
અલ્પબહુત્વ	સાધિક ૫	સાધિક ૪	સાધિક ૧૨	સાધિક ૧૩	અસંખ્ય ગુણ ૨	સાધિક ૧૪	અનંત-ગુણ ૧૫	સાધિક ૧૦	સાધિક ૧૧	સાધિક ૮	સાધિક ૯	પર્યાપ્ત મનુષ્ય સ્તોક ૧	સાધિક ૬	સાધિક ૭	સાધિક ૩

પૃથ્વી, અપ્ ને વનસ્પતિમાં જ્ઞાન તેમ જ નારક અને દેવોમાં દૃષ્ટિવાદોપદેશિકી સંજ્ઞા સ્વલ્પતા વિગેરે કારણથી ગણેલ નથી. અલ્પબહુત્વમાં સાધિક સાધકમાં ઘણું તરતમપણું છે તે પણ સ્થળસંકોચના કારણથી બતાવી શકયા નથી.

ત્રણે લોકના શાશ્વત ચૈત્યોનું યંત્ર. ૩૭ મું.

ઊર્ધ્વલોક	જિનભવન સંખ્યા	બિંબ સંખ્યા	કુલ જિનબિંબ સંખ્યા
૧ સૌધર્મ	૩૨૦૦૦૦૦	૧૮૦	૫૭૬૦૦૦૦૦૦
૨ ઈશાન	૨૮૦૦૦૦૦	૧૮૦	૫૦૪૦૦૦૦૦૦
૩ સનત્કુમાર	૧૨૦૦૦૦૦	૧૮૦	૨૧૬૦૦૦૦૦૦
૪ માહેંદ્ર	૮૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૪૪૦૦૦૦૦૦
૫ બ્રહ્મલોક	૪૦૦૦૦૦	૧૮૦	૭૨૦૦૦૦૦૦
૬ લાંતક	૫૦૦૦૦	૧૮૦	૯૦૦૦૦૦૦
૭ શુક્ર	૪૦૦૦૦	૧૮૦	૭૨૦૦૦૦૦
૮ સહસ્રાર	૬૦૦૦	૧૮૦	૧૦૮૦૦૦૦
૯ આનત ૧૦ પ્રાણત	૪૦૦	૧૮૦	૭૨૦૦૦
૧૧ આરણ ૧૨ અચ્યુત	૩૦૦	૧૮૦	૫૪૦૦૦
પ્રથમ ત્રિક	૧૧૧	૧૨૦	૧૩૩૨૦
બીજી ત્રિક	૧૦૭	૧૨૦	૧૨૮૪૦
ત્રીજી ત્રિક	૧૦૦	૧૨૦	૧૨૦૦૦
અનુત્તર	૫	૧૨૦	૬૦૦
	૮૪૯૭૦૨૩		કુ.બિં. ૧૫૨૯૪૪૪૭૬૦

અધોલોક	જિનભવન સંખ્યા	બિંબ સંખ્યા	કુલ જિનબિંબ સંખ્યા
૧ અસુરકુમાર	૬૪૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૧૫૨૦૦૦૦૦૦
૨ નાગકુમાર	૮૪૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૫૧૨૦૦૦૦૦૦
૩ સુવર્ણકુમાર	૭૨૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૨૯૬૦૦૦૦૦૦
૪ વિદ્યુત્કુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
૫ અગ્નિકુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
૬ દ્વીપકુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
૭ ઉદધિકુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
૮ દિક્કુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
૯ વાયુકુમાર	૯૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૭૨૮૦૦૦૦૦૦
૧૦ સ્તનિતકુમાર	૭૬૦૦૦૦૦	૧૮૦	૧૩૬૮૦૦૦૦૦૦
	૭૭૨૦૦૦૦૦	દરેકમાં ૧૮૦	બિંબ ૧૩૮૯૬૦૦૦૦૦૦

તિર્યગ્લોક	જિનભવન સંખ્યા	બિંબ સંખ્યા	કુલ જિન બિંબસંખ્યા
૧ વ્યંતર	અસંખ્યાતા		અસંખ્યાતા
૨ જ્યોતિષ	અસંખ્યાતા		અસંખ્યાતા
૩ નંદીશ્વર દ્વીપે	૫૨	૧૨૪	૬૪૪૮
૪ કુંડલ દ્વીપે	૪	૧૨૪	૪૯૬
૫ રૂચક દ્વીપે	૪	૧૨૪	૪૯૬
૬ કુલગિરિ (વર્ષધર પર્વત) ૩૦ ઉપર	૩૦	૧૨૦	૩૬૦૦
૭ દેવકુરૂ ઉત્તરકુરૂ ક્ષેત્ર ૧૦ માં	૧૦	૧૨૦	૧૨૦૦
૮ પાંચ મેરૂના વન ૨૦ માં	૮૦	૧૨૦	૯૬૦૦
૯ ગજદંતા પર્વત ૨૦ ઉપર	૨૦	૧૨૦	૨૪૦૦
૧૦ વક્ષસ્કાર પર્વત ૮૦ ઉપર	૮૦	૧૨૦	૯૬૦૦
૧૧ ઈષુકાર પર્વત ૪ ઉપર	૪	૧૨૦	૪૮૦
૧૨ માનુષોત્તર પર્વતે	૪	૧૨૦	૪૮૦
૧૩ દિગ્ગજકૂટ ૪૦ ઉપર	૪૦	૧૨૦	૪૮૦૦
૧૪ દ્રહ ૩૦ મોટા ને ૫૦ નાના કુલ ૮૦ માં	૮૦	૧૨૦	૯૬૦૦
૧૫ કંચનગિરિ ૧૦૦૦ ઉપર	૧૦૦૦	૧૨૦	૧૨૦૦૦૦
૧૬ મહાનદીઓ ૭૦ ને કીનારે	૭૦	૧૨૦	૮૪૦૦
૧૭ દીર્ઘવૈતાઢ્ય પર્વત ૧૭૦ ઉપર	૧૭૦	૧૨૦	૨૦૪૦૦
૧૮ કુંડ ૩૨૦ વિજય ૧૬૦ ની બે બે નદીના ને કુંડ ૬૦ અંતરનદીના	૩૮૦	૧૨૦	૪૫૬૦૦
૧૯ યમકગિરિ ૨૦ ઉપર	૨૦	૧૨૦	૨૪૦૦
૨૦ મેરૂપર્વતની ૫ ચૂલિકા ઉપર	૫	૧૨૦	૬૦૦
૨૧ જંબૂપ્રમુખ ૧૦ વૃક્ષે પરિવારના મળીને	૧૧૭૦	૧૨૦	૧૪૦૪૦૦
૨૨ વૃત્તવૈતાઢ્યગિરિ ૨૦ ઉપર	૨૦	૧૨૦	૨૪૦૦
૨૩ ૧૬ રાજધાની શક્રેંદ્ર અને ઈશાનેંદ્રની આઠ આઠ અગ્રમહિષીની નંદીશ્વરદ્વીપમાં	૧૬	૧૨૦	૧૯૨૦
	૩૨૫૯		૩૯૧૩૨૦

દરેક સિદ્ધાયતનમાં પૂર્વ સન્મુખ ૨૭ ઋષભાનન. દક્ષિણદિશે ૨૭ ચંદ્રાનન, પશ્ચિમ દિશાએ ૨૭ વારિષેણ ને ઉત્તર સન્મુખ ૨૭ વર્ધમાનસ્વામી જાણવા. એકેક ચૌમુખમાં પણ એ પ્રમાણે ચાર નામો જાણવા.

	જિનભવન	જિનબિંબ
ઊર્ધ્વલોક	૮૪૯૭૦૨૩	૧૫૨૯૪૪૪૭૬૦
અધોલોક	૭૭૨૦૦૦૦૦	૧૩૮૯૬૦૦૦૦૦૦
તિર્ચ્છાલોક	૩૨૫૯	૩૯૧૩૨૦
ત્રણે લોકમાં શાશ્વત જિનભવન તથા જિનબિંબની કુલ સંખ્યા	૮૫૭૦૦૨૮૨	૧૫૪૨૫૮૩૬૦૮૦

ઊર્ધ્વ અધો અને તિર્છાલોકના જિન ચૈત્યના જિનબિંબની સંખ્યાની વિગત-

ઊર્ધ્વલોકમાં દરેક વિમાને એકેક સિદ્ધાયતન ૧૦૮ બિંબવાળું છે. ઉપરાંત ઉપપાત સભા, અભિષેક સભા, અલંકાર સભા, વ્યવસાય સભા, સુધર્મા સભા અને મુખ મંડપ આ છ વાના દરેક ચૈત્યમાં બાર દેવલોક સુધી છે. અધોલોકમાં દશે ભુવનપતિમાં પણ એ જ પ્રમાણે છે. ઊર્ધ્વ અધોમાં બધા જિનચૈત્યો ત્રણ ત્રણ દ્વારવાળા છે. દરેક દ્વારે એક એક ચોમુખ છે. એક એક ચોમુખે ચાર ચાર પ્રતિમાજી છે. એકેક સભામાં ૩ ચોમુખના મળીને ૧૨ પ્રતિમાજી છે. એ રીતે બાર છકે બોંતેર જિનપ્રતિમાજી છે. અને મૂળ ચૈત્યમાં ૧૦૮ છે. બન્ને મળીને ૧૮૦ જિનબિંબ છે. તેથી તેવા ૮૪૯૬૭૦૦ બાર દેવલોકના જિનભવનની સંખ્યાને ૧૮૦ ગુણા કરીને નીચેની સંખ્યા ભેળવતાં જિનબિંબની સંખ્યા ઉપર લખ્યા પ્રમાણે આવે છે. અધોલોકના ચૈત્યોને પણ ૧૮૦ વડે જ ગુણવાના છે.

નવ ગ્રૈવેયકમાં અને પાંચ અનુત્તરમાં દેવો કલ્પાતીત છે તેથી ત્યાં ઉપરોક્ત પાંચ સભા નથી. એટલે પાંચ સભાના ૬૦ જિનબિંબ ૧૮૦માંથી બાદ કરતાં ૧૨૦ જિનબિંબો દરેક ચૈત્યમાં છે. તેથી તેના ૩૨૩ જિનચૈત્યની સંખ્યાને ૧૨૦ ગુણા કરતાં તેના જિનબિંબની સંખ્યા ૩૮૭૬૦ આવે છે. તેને ઉપરની સંખ્યામાં ભેળવવાના છે.

તીર્છાલોકમાં નંદીશ્વર દ્વીપ, કુંડલ દ્વીપ અને રૂચક દ્વીપમાં જિનચૈત્ય અને જિનબિંબની વિગત:—તેમાં નંદીશ્વર દ્વીપમાં ચાર ચાર દ્વારવાળા જિનચૈત્યો છે. એકેક દિશાએ તેર તેર જિનચૈત્યો છે. ચારે દિશાના થઇને (૫૨) જિનચૈત્યો ચાર દ્વારવાળા છે. અને મૂળ જિનચૈત્યમાં ૧૦૮ જિનબિંબ છે. તેની ચારે દિશાએ મુખ મંડપમાં ચાર ચોમુખ છે તેમાં ૧૬ જિનબિંબ છે. બંને મળીને ૧૨૪ જિનબિંબો છે, તેથી ૬૦ જિનચૈત્યની સંખ્યાને ૧૨૪ ગુણા કરતાં જિનબિંબની સંખ્યા ૭૪૪૦ ની થાય છે. શેષ બીજા ૩૧૯૯ ચૈત્યો ત્રણ દ્વારવાળા છે. તેમાં મૂળ ચૈત્યના ૧૦૮ જિનબિંબ અને ત્રણ દ્વારવાળાં જિનચૈત્ય હોવાથી ત્રણ ચોમુખમાં ૧૨ જિનબિંબ છે. બંને મળીને ૧૨૦ જિનબિંબ છે. તેથી શેષ ૩૧૯૯ જિનચૈત્યોની સંખ્યાને ૧૨૦ ગુણી કરતાં જિનબિંબની સંખ્યા ૩૮૩૮૮૦ આવે તેમાં ૭૪૪૦ ભેળવતાં કુલ ૩૯૧૩૨૦ જિનબિંબો થાય.

તિર્છાલોકમાં ૬૮ નંદીશ્વરદ્વીપે, ૪ રૂચકે, ૪ કુંડલે, ૪ માનુષોત્તરે, ૪ ઇષુકારે કુલ ૮૪ બાદ કરતાં બાકીના ૩૧૭૫ માંથી ૬૩૫ જંબૂદ્વીપમાં, ૧૨૭૦ ધાતકીખંડમાં ને ૧૨૭૦ પુષ્કરાર્ધમાં સમજવા.

સિધ્ધાધિકાર.

સ્ત્રીવેદાદિકે એકસમયે ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિધ્ધે તે જાણવાનું યંત્ર ૩૮ મું.

૧ સ્ત્રી વેદે ૨૦
૨ નપુંસક વેદે ૧૦
૩ પુરૂષ વેદે ૧૦૮
૪ ગૃહસ્થલિંગે ૪
૫ અન્ય લિંગે તાપસાદિ ૧૦
૬ સ્વલિંગે સાધુ ૧૦૮
૭ જઘન્ય અવગાહનાએ ૪
૮ મધ્યમ અવગાહનાએ ૧૦૮
૯ ઉત્કૃષ્ટ અવગાહનાએ ૨
૧૦ ઊર્ધ્વલોકે નંદનવનમાં ૪
૧૧ ભદ્રશાલ વનમાં ૪
૧૨ સૌમનસ વનમાં ૪
૧૩ પાંડુક વનમાં ૨
૧૪ અધોલોકે અધોગ્રામમાં ૨૨
૧૫ તિર્ચ્છાલોકમાં ૧૦૮
૧૬ સમુદ્રમાં ૨
૧૭ શેષ જલે ૩
૧૮ નરકગતિથી આવેલા મનુષ્ય થઇ ૧૦
૧૯ તિર્યંચગતિથી આવેલા મનુષ્ય થઇ ૧૦
૨૦ મનુષ્યગતિથી આવેલા મનુષ્ય થઈ ૧૦
૨૧ દેવગતિથી આવેલા મનુષ્ય થઇ ૧૦૮
૨૨ પહેલી ત્રણ નરકથી દરેકમાંથી આવેલા મનુષ્ય થઇને ૧૦
૨૩ ચોથી નરકમાંથી આવેલા મનુષ્ય થઈને ૪
૨૪ ભવનપતિના આવેલા મનુષ્ય થઇ ૧૦
૨૫ વ્યંતરના નીકળ્યા મનુષ્ય થઇ ૧૦
૨૬ જ્યોતિષના નીકળ્યા મનુષ્ય થઈ ૧૦
૨૭ વૈમાનિકમાંથી મનુષ્ય થઇ ૧૦૮
૨૮ મનુષ્ય સ્ત્રીથી આવી મનુષ્ય થઇ ૨૦
૨૯ તિર્યંચની સ્ત્રીથી મનુષ્ય થઈ ૧૦
૩૦ વૈમાનિક દેવીથી મનુષ્ય થઈ ૨૦
૩૧ ભવનપતિની દેવીથી મનુષ્ય થઇ ૫
૩૨ વ્યંતર દેવીથી મનુષ્ય થઈ ૫
૩૩ જ્યોતિષ દેવીથી મનુષ્ય થઈ ૧૦
૩૪ બાદર પૃથ્વીકાયથી નીકળી મનુષ્ય થઇ ૪
૩૫ બાદર અપ્કાયથી મનુષ્ય થઇ ૪
૩૬ પર્યાપ્ત પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયના નીકળેલા મનુષ્ય થઇ ૬
૩૭ પુરૂષથી બીજે ભવે પુરૂષ થઇને ૧૦૮
૩૮ પુરૂષથી બીજે ભવે સ્ત્રી થઇને ૧૦
૩૯ પુરૂષથી બીજે ભવે નપુંસક થઇને ૧૦
૪૦ સ્ત્રી જાતિથી બીજે ભવે પુરૂષ થઈ ૧૦
૪૧ સ્ત્રી જાતિથી બીજે ભવે સ્ત્રી થઈ ૧૦
૪૨ સ્ત્રી જાતિથી બીજે ભવે નપુંસક થઇ ૧૦
૪૩ નપુંસકથકી બીજે ભવે નપુંસક થઇ ૧૦
૪૪ નપુંસક થકી બીજે ભવે સ્ત્રી થઇ ૧૦
૪૫ નપુંસક થકી બીજે ભવે પુરૂષ થઈ ૧૦
૪૬ તીર્થ પ્રવર્ત્યા પછી ૧૦૮
૪૭ તીર્થ પ્રવર્ત્યા અગાઉ ૧૦
૪૮ તીર્થંકર ૨૦
૪૯ અતીર્થંકર (સામાન્ય કેવળી) ૧૦૮
૫૦ સ્વયંબુદ્ધ ૪
૫૧ પ્રત્યેકબુદ્ધ ૧૦
૫૨ બુદ્ધબોધિત ૧૦૮
૫૩ એક સિદ્ધ ૧
૫૪ અનેક સિદ્ધ ૧૦૮
૫૫ પ્રત્યેક વિજયે ૨૦
૫૬ અકર્મભૂમિમાં સંહરણ થકી ૧૦
૫૭ કર્મભૂમિમાં પ્રત્યેકમાં ૧૦૮

૫૮ ઉત્સર્પિણી અવસર્પિણી પ્રત્યેકમાં ત્રીજે ચોથે આરે ૧૦૮
૫૯ પહેલે, બીજે, પાંચમે, છઠ્ઠે આરે અપહરણથી ૧૦
૬૦ અવસર્પિણીને પાંચમે આરે પાંચ ભરત પાંચ ઐરવત દરેકમાં ૨૦
૬૧ નો ઉત્સર્પિણી નો અવસર્પિણી (મહાવિદેહ)માં ૧૦૮

૧ એકથી ૩૨ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૮ સમય સુધી સિદ્ધે પછી એકાદિ સમયનું અંતર પડે.

૨ ૩૩ થી ૪૮ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૭ સમય સુધી સિદ્ધે પછી એકાદિ સમયનું અંતર પડે.

૩ ૪૯ થી ૬૦ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૬ સમય સુધી પછી અંતર પડે
૪ ૬૧ થી ૭૨ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૫ સમય સુધી પછી અંતર પડે
૫ ૭૩ થી ૮૪ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૪ સમય સુધી પછી અંતર પડે
૬ ૮૫ થી ૯૬ સુધી સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૩ સમય સુધી પછી અંતર પડે
૭ ૯૭ થી ૧૦૨ સુધી નિરંતર સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૨ સમય સુધી પછી અંતર પડે
૮ ૧૦૩ થી ૧૦૮ સુધી નિરંતર સિદ્ધે તો ઉત્કૃષ્ટથી ૧ સમય જ સિદ્ધે પછી સમયાદિકનું અંતર પડે

તિર્યંચગતિના પેટાભેદનું ઉત્કૃષ્ટાયુ. (૩૯)

બાદર પૃથ્વીકાયનું બાવીશ હજાર વર્ષ
સુકુમાળ પૃથ્વીનું એક હજાર વર્ષ
શુદ્ધ પૃથ્વીનું ૧૨૦૦૦ વર્ષ
વાલુકારૂપ પૃથ્વીનું ૧૪૦૦૦ વર્ષ
મણશીલરૂપ પૃથ્વીનું ૧૬૦૦૦ વર્ષ
શર્કરા પૃથ્વીનું ૧૮૦૦૦ વર્ષ
ખરપૃથ્વી (પાષાણ,રત્નવિગેરેનું)૨૨૦૦૦
બાદર અપ્‌કાયનું સાત હજાર વર્ષ
બાદર તેજસ્કાયનું ત્રણ અહોરાત્ર
બાદર વાયુકાયનું ત્રણ હજાર વર્ષ
પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનું દશ હજાર વર્ષ
દ્વીંદ્રિયનું બાર વર્ષ. ત્રીંદ્રિયનું ૪૯ દિવસ
ચતુરિંદ્રિયનું છ માસ.

સમૂર્છિમ તિર્યંચ પંચેંદ્રિયનું આયુ
ચતુષ્પદનું ૮૪૦૦૦ વર્ષ
ખેચરનું ૭૨૦૦૦ વર્ષ
ઉરપરિસર્પનું ૫૩૦૦૦ વર્ષ
ભુજપરિસર્પનું ૪૨૦૦૦ વર્ષ
જળચરનું પૂર્વક્રોડનું
ગર્ભજ તિર્યંચ પંચેંદ્રિયનું આયુ
ભુજપરિસર્પનું પૂર્વક્રોડ વર્ષનું
જલચર ગર્ભજનું પૂર્વક્રોડ વર્ષનું
ઉરપરિસર્પનું પૂર્વક્રોડ વર્ષનું.
ચતુષ્પદનું ત્રણ પલ્યોપમનું.
ખેચરનું પલ્યોપમના અસંખ્યાતમા ભાગનું.

તિર્યંચગતિના જીવોની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના.

એકેંદ્રિયને વિકલેંદ્રિયની અવગાહના.

પૃથિવ્યાદિ ચારની અંગુલનો
અસંખ્યાતમો ભાગ

સાધારણ અને સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાયની
અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ

પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની એક હજાર
યોજનથી અધિક

દ્વીંદ્રિયની ૧૨ યોજન

ત્રીંદ્રિયની ૩ ગાઉ

ચતુરિંદ્રિયની ૪ ગાઉ

ગર્ભજ તિર્યંચ પંચેંદ્રિયની

ચતુષ્પદની ૬ ગાઉ

ભુજપરિસર્પની ગાઉ પૃથક્ત્વ

ઉરપરિસર્પની એક હજાર યોજન

જલચરની એક હજાર યોજન

ખેચરની ધનુષ પૃથક્ત્વ

સમૂર્ચ્છિમ તિર્યંચ પંચેંદ્રિયની

ચતુષ્પદની ગાઉ પૃથક્ત્વ

ભુજપરિસર્પની ધનુષ પૃથક્ત્વ

ઉરપરિસર્પની યોજન પૃથક્ત્વ

જળચરની એક હજાર યોજન

ખેચરની ધનુષ પૃથક્ત્વ

કુળ કોટી. (૪૦)

૧૨૦૦૦૦૦	પૃથ્વીકાય
૭૦૦૦૦૦	અપ્કાય
૩૦૦૦૦૦	તેજસ્કાય
૭૦૦૦૦૦	વાયુકાય
૨૮૦૦૦૦૦	વનસ્પતિકાય
૭૦૦૦૦૦	દ્વીંદ્રિય
૮૦૦૦૦૦	ત્રીંદ્રિય
૯૦૦૦૦૦	ચતુરિંદ્રિય
૧૨૫૦૦૦૦	જળચર
૧૦૦૦૦૦૦	સ્થળચર
૧૨૦૦૦૦૦	ખેચર
૧૦૦૦૦૦૦	ઉરપરિસર્પ
૯૦૦૦૦૦	ભુજપરિસર્પ
૧૨૦૦૦૦૦	મનુષ્ય
૨૬૦૦૦૦૦	દેવતા
૨૫૦૦૦૦૦	નારકી
કુલ	૧૯૭૫૦[illegible]

કાળપ્રમાણ વિગેરે.

એક કલાકની ૬૦ મીનીટ, એક મીનીટની ૬૦

એક ઘડીની ૬૦ પળ, એક પળની ૬૦ વિપળ.

એક ઘડીની ૨૪ મીનીટ. એક મુહૂર્ત્તની ૪૮ મીનીટ.

એક મુહૂર્ત્ત (બે ઘડી) ના સામાયિકની સ્થિતિ ૪૮ મીનીટની.

નમુક્કારસહીના પચ્ચખ્ખાણની સ્થિતિ ૪૮ મીનીટની.

સર્વ અભ્યંતર માંડલે ઉદય પામતો સૂર્ય જેટલા ક્ષેત્રમાં ઉપલભ્યમાન થાય તે ક્ષેત્રનું પરિમાણ કહે છે:—કર્કટસંક્રાંતિના પ્રારંભમાં ઉદય કાળે સૂર્યને મનુષ્યો ૪૭૨૬૩ યોજન અને એક યોજનના $\frac{૨૧}{૬૦}$ ભાગ એટલા દૂર રહેલાને જોઈ શકે છે. અસ્ત સમયે પણ તેટલા જ યોજન દૂર રહેલાને જોઇ શકે છે.

વિમાનનું પ્રમાણ માપવા માટે કલ્પના કરેલી દેવોની ગતિનું યંત્ર. ૪૧ મું.

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે સૂર્યને જોઈ શકવાના યોજનને બમણા કરતાં ૯૪૫૨૬$\frac{૪૨}{૬૦}$ યોજન થાય.				
યો. ૯૪૫૨૬$\frac{૪૨}{૬૦}$ ને ૩ વડે ગુણતાં	ચંડાગતિવાળા	દેવોનું પગલું	યો. ૨૮૩૫૮૦$\frac{૬}{૬૦}$ ભાગ થાય	ચંડાગતિવડે વિમાનનો વિષ્કંભ માપવો
યો. ૯૪૫૨૬$\frac{૪૨}{૬૦}$ ને ૫ વડે ગુણતાં	ચપળાગતિવાળા	દેવોનું પગલું	યો. ૪૭૨૬૩૩$\frac{૩૦}{૬૦}$ ભાગ થાય	ચપળાગતિવડે વિમાનનો આયામ માપવો
યો. ૯૪૫૨૬$\frac{૪૨}{૬૦}$ ને ૭ વડે ગુણતાં	જવનાગતિવાળા	દેવોનું પગલું	યો. ૬૬૧૬૮૬$\frac{૫૪}{૬૦}$ ભાગ થાય	જવનાગતિવડે વિમાનની આભ્યંતર પરિધિ માપવી
યો. ૯૪૫૨૬$\frac{૪૨}{૬૦}$ ને ૯ વડે ગુણતાં	વેગાગતિવાળા	દેવોનું પગલું	યો. ૮૫૦૭૪૦$\frac{૧૮}{૬૦}$ ભાગ થાય	વેગાગતિવડે વિમાનની બાહ્ય પરિધિ માપવી

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ચારે પ્રકારની ગતિવડે ચાલનારા ચારે દેવો એકી સાથે વિષ્કંભાદિનું પરિમાણ મુકરર કરવા માટે ચંડાદિ ગતિવડે પોતાના ત્રણ, પાંચ, સાત અને નવ ગુણા પગલાવડે સૂર્યોદયથી સૂર્યાસ્ત સુધી અવિચ્છિન્ન છ માસ સુધી ચાલે તો પણ તે વિમાનોના વિષ્કંભાદિનો પાર પામી શકે નહીં; કારણ કે ગતિના યોજન સંખ્યાતા થાય અને વિમાનોના આયામ વિષ્કંભાદિ અસંખ્યાતા યોજનના છે.